

Maliku 'sebhε Sa Maliki gbaa -Zezuu gbuzonu gbu

Nu, nyima -wa cεlia -Zezuu -gugbu, Maliki -wa wa tianu. Omɔ klaa, *Pɔlu klaa, we -yɔ Banabasi, ma nua lubho dabudu. Wa ka Maliku -gugbu celi -Zezuu tietienyaa lenugbunya 'sebhε 'wu. Ɔ 'sebhε 'wu, ɔ 'yibha ɔ 'ka tia -Lagonyima -Zezu -slolu, 'in -we ka 'gbu we mi yaa nu, -Zezu tli tɛn, ɔ 'ka we 'ji wa -yla gba.

-We 'kaa lenu, 'mv 'Zan *-Batisi gbaa

¹ -Lagɔgbu -we gbaa -Lagɔɔ 'Yu -Zezu *Klisu gbu, we gwedida ni. ² *-Lagɔgbu -falpanyɔ *Ezaii cεlia ɔ 'sebhε 'wuε:

«Nu, -Lagɔ nεε:

«-Mi 'yu na paa na *tietienyɔ yoo ɔ 'ka -na 'yoo -yomnazi.»

³ Nyime yabhlo 'kpia 'wu -mɔ da bebleε, ɔ nεε:

«Nu, a mnazi Nyimaa -Kanyɔɔ 'yloogblo -yɔ.

A nu 'yoo tiklu ɔ 'yu.» »

⁴ 'Sa wa 'yia *Zaan -yɔ -mɔ da bebleε, -zugba ɔ batizee nyima 'nyu nya, ɔ kpi 'wu nu, «A 'bhiti dli, a yi in 'ka ain batizee, 'in -Lagɔ 'ka amiaa gbonyii 'wuti.»

⁵ Zudee -dudu -gu -nyima weee -yɔ *-Zeluzalemu -nyima weee yia Zaaan -gbε. Gbonyuu, -we wa nua ε, 'mv wa gbaa -zejila 'wu, 'in ɔ batizea wa, Zudeen nyu lu.

⁶ Nu, ɔɔ Zaan mia, ɔ 'wu -bana mi *-nyomεε nyani nya, 'in ɔ -cεsli mia numεε ku nya. Lɔɔ 'kpi -yɔ -gangan ɔ lia. ⁷ Ɔ 'kpia 'wu, ɔ nεε: «Nyime -ɔ yia 'mi 'bi

yia, ɔ 'tɪtɛ -zi na -nɔ. In 'nɪ we 'klɔ -ka in 'ka 'wɔkwli, 'in in 'ka ɔ -sakwlaa 'llukpe -blo. ⁸ 'Nyu nya -amɪ na batizea aɪn. Mɔ yia aɪn batizea -Lagɔɔ Zuzu 'Pɔpa nya.»

Zaan batizea -Zezu

(Mt 3.13-4.11; Lk 3.21-22, 4.1-13)

⁹ -Bha -bhlokpade -Zezu 'bhɔa Nazaletɪ Galilee -dɔdɔ -gɔ, 'in Zaan yia ɔ batizee Zudeɛn nyu lɔ. ¹⁰ -Zezu 'tlaa 'nyu lɔ, tɔɔn, ɔ yia -Lagɔɔ 'gbe -yɔyɪ ɲwe -kalɪda. 'In -Lagɔɔ Zuzu -ɔ 'wlɔa -kpakɔn, -mɔɔ yia -Zezu -gɔ lasibhli. 'In wa yia wɛlɪ yabhlo 'bhɔa -Lagɔɔ -gbɛ 'nɔ, we nɛɛ: ¹¹ «Na 'Yu -in -mia, in -kalɪ -na zɛ. -Mɪ in 'nyɛa na dlɪ weee yoo.»

¹² Tɔɔn, -Lagɔɔ Zuzu yia -Zezu da bɛblɛɛ 'sulu. ¹³ ɔ li -mɔ 'yɪ glɔ 'sɔ, 'in *-Saatan yia ɔ layla, -zugba -Zezu mɪ -mɔ -fliinɪma glaa, 'in 'anzɪnya yia ɔ 'wɔsa.

-Zezu laa zibhibhanya -mnɔa

(Mt 4.12; Lk 4.14-15, 5.1-11)

¹⁴ Wa ka Zaan -kaslɔ 'wɔpa 'bhie, -Zezu yia Galilee -dɔdɔ -gɔ mnɪ. ɔ nynia -mɔ, 'in ɔ yia -Lagɔgbɔ gbagbie bhli. ¹⁵ ɔ nɛɛ: «'Yɪ -we -Lagɔ -saa -bha, we ka nyɪni. *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlɪ bhla ka cɪpa. A 'bhiti amɪaa dlɪ. A zɔ -Lagɔgbɔ dlɪ -gɔ.»

¹⁶ -Zezu mɪ Galilenyu kwesi 'plɪda, 'in ɔ yia 'Simɔɔ -yɔ ɔ bheli Andlee 'yɪ. Wa mɪ -bha wa 'sowli 'nyu lɔ vitelida. Nu, zibhibhanya wa -mɪa. ¹⁷ -Zezu nɛɛ wa -ylɛ: «A yɪ 'mɪ 'bɪ, sa a kpaa zibhi, in 'ka 'sa aɪn nyɪmaa 'yilibɪlanɔnɔnya -zɛlɪ, 'in a 'ka wa 'mɪ 'bɪla.»

¹⁸ Tɔɔn, wa tɪa -bha wa 'sowli, 'in wa yia ɔ 'bɪ mnɪ.

¹⁹ ɔ bɛa 'yu -sɛ, 'in ɔ yia Zebedee -yɔ ɔ 'yua *-Zake -yɔ *-Zaan -yɔyɪ, -zugba wa mɪ wa 'sowli mnazɪda,

-mɔ 'glɔ 'wɔ. ²⁰ɔ laa wa, 'in wa yia -bha wa dide -yɔ
 ɔ lubhonɔnya ti, -mɔ 'glɔ 'wɔ, 'in wa yia ɔ 'bɪ mni.

-Zezu vua zuzu 'nyuu
(Lk 4.31-37)

²¹ -Zezu -yɔ ɔ *'bɪnɔnya mni Kapenaumu
 *Nyapeyli nya, 'in ɔ yia wa gbɔ -slolu *Lagɔbudu
 zɔ. ²²ɔ gbagba wɛli ka wa ηwɛgaga -sɔbhalɪ. Nu,
 ɔ 'nɪ wa gbɔ -slolu -Lagɔ titee gwesanya 'bhisa,
 se -we -Lagɔ 'nyɛa ɔ, we nya ɔ -slolua wa gbɔ.
²³ Tɔɔn, nyime yabhlo, zuzu 'nyuu kpaa, 'mɔ wa
 'yia -yɔ -mɔ -budu zɔ, 'in ɔ yia 'wɔkpɪ. ²⁴ɔ nɛɛ: «-Mɪ,
 Nazalɛtiyu -Zezu, -naa lɛɛ -gbɔ pɪli na gbɔ 'wɔla?
 -Amiaa lasasɛe 'gbɔ -in yia yi yi? In -yi -mɪ ηwɛɛ
 ηwɛɛ: -Lagɔ -Mɔwɔnyɔ ɔ tiea, 'mɔ -in -mɪa.»

²⁵ -Zezu yia we, we ηwɛɛ labhalɪ -gla nya: «'Mu
 ηwɛ! 'Bhɔ ɔ 'wɔ.»

²⁶ Tɔɔn, 'in we yia ɔ lazuklu 'titeɛ, 'in we yia ɔ
 'wɔtla 'wɔkpɪkpɛ nya. ²⁷ ηwɛgaga yia wa 'dɛ weɛ
 sɔbha, 'in wa yia la 'yɪbhalɪ yɪbhalɛ: «Aya! Lɛɛ gbɔ
 nɪ daa? Wɛli -lolu ɔ slolua nyima 'tite nya. Nu, ɔ pɪli
 zuzu 'nyii 'wlu la, 'in we zɔa ɔ 'nɔηwɛ.»

²⁸ -Bha -bhlokpade ɔ 'ηnɪ mnenia Galilee -dɔdɔ -
 gu la.

-Zezu jipea guzɔnyaa -zlo
(Mt 8.14-17; Lk 4.38-41)

²⁹ Wa 'tlaa tɔɔn, ɔmɔ klaa, 'Zake klaa, we -yɔ
 Zaan, wa yia Andlee -yɔ 'Simɔɔɔ -budunwɛɛ mni.
³⁰ Wa 'kaa -mɔ nyini, -zugba 'Simɔɔɔ 'ηwnɔɔ 'nyaa mɪ
 lapida. ɔ ku -su. Wa yia we -Zezu -yla gba slɔ. ³¹ɔ
 bɛa ɔ kwesi, 'in ɔ yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wɔbɔhulu, 'in ɔ kusulo
 yia ɔ -gu 'bhɔ. 'Bhie, ɔ yia wa -yla pipie bhli.

³² Jibheza, da 'yɩ bhlia, 'in wa yia guzunya -yɔ nyima -wa zuzu 'nyuu mia 'wɔ -Zezuu -gbɛ -la.
³³ 'In, -zɔɔ -nyima weee yia -bha wee -budunweɛ 'wɩgbeli. ³⁴ ɔ yia nyima, -wa kaa guu 'yli -bhlo -bhlo -yɔ jipe, 'in ɔ yia zuzu 'nyii duun vu. Nu, -ɔ ɔ -mia, zuzu 'nyii -yi we, we 'dɛɛ 'gbɔ ɔ 'ni ŋwnu we 'ka gba.

*-Zezu 'plɩa Galiledvɔv weee -gv
 (Lk 4.42-44)*

³⁵ Zɩgv -papa, 'in -Zezu yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia -flii mɩ. -Mɔ ɔ bhubhoea -Lagɔ. ³⁶ 'Bhie, 'Simɔɔ -yɔ ɔ -lima yia ɔ 'yilibanɔnɔva mɩ. ³⁷ Wa 'yia ɔ, wa nɛɛ ɔ -yla: «Nu, nyima weee mɩ -mɩ -yɔ layibhada.»

³⁸ ɔ nɛɛ wa -yla: «-A mɩ 'ya da -putu, kwesi -gbenya 'wɔ, in 'ka -mɛmɛ -Lagɔgbɔ gba. Nu, we 'gbɔ in yia yi.»

³⁹ ɔ yia Galilee -dɔdɔ weee -gv 'plɩ, -zugba ɔ gba -Lagɔgbɔ -Lagɔbudunya zɔ, 'in ɔ vu zuzu 'nyii.

*-Zezu jipea *sɔlibhanyɔ
 (Mt 8.1-4; Lk 5.12-16)*

⁴⁰ -Bha *sɔlibhanyɔ -bhlo bea ɔ 'yu, 'in -mɔɔ yia 'kukolu 'sibhli. -Mɔɔ nɛɛ: «-Na zukpa -wa. We -ka -mɩ dɔdɔ nani, -in mneni -in 'ka 'mɩ jipe.»

⁴¹ -Zezu 'yɩa ɔ nyazi, 'in ɔ yia ɔ kwɛzi, 'in ɔ nɛɛ: «We nani 'mɩ dɔdɔ we 'ka -mɩ -yɔ 'bhɔ.» ⁴² Tɔɔn, 'in we yia ɔ -yɔ 'bhɔ, 'in ɔ yia 'pɔ. ⁴³ -Bha ɔ gbaa ɔ -yla 'klɔ 'cɩcɩ nyaɛ: ⁴⁴ «-In -ka mɩ ni, -in 'na -salɩ we 'dɩ nyɩɛ yabhlogbɔɔ -nɩ. Mɩ -na 'dɛ *-Lagɔbɔbɔnyɔ 'klɔsɩlɩua. 'In, -we *Moizɩ gbaa nyɩɛ -ɔ -ka 'pɔ -ɔ 'nyɛ -Lagɔ, -in wla we, wa 'ka we 'jiyibheli nu, *sɔli ka -mɩ ku 'wɔ 'bhɔ.»

⁴⁵ Ɔɔ nyumε mnɪa, 'ɪn ɔ yia we gba nyuma weee - yla. We 'dεε 'gbɔ -Zezu 'nɪ 'maslεɛn mneni ɔ 'ka 'gbe nɔkplε pla. -Mɔ ɔ -dɪlɪa -flii la, -zugba wa bhɔ da weee, wa yi ɔ -gbε.

2

-Zezu jipea zɔlaslonyɔ (Mt 9.1-8; Lk 5.17-26)

¹ Ylɪ 'sɔlε 'plɪa, 'ɪn -Zezu yia Kapεnaumɔ lɔ yi. Wa ka 'nɔ nɪ, ɔ mɪ -budu zɔ. ² Nyuma duun yia -mɔ gbeli. Wa -zu 'wɔ -bhaa 'gbɔ, tɔlɔa 'nɪ mneni wa 'ka 'yɪlɪgbɛda 'yɪ -bha -budunwεε. 'ɪn, -zugba ɔ gbaa wa -yla -Lagɔwɛlɪ. ³ 'ɪn nyuma -yɔ zɔlaslonyɔ yia yi. Ɔ mɪ nyuma -mnɔa kwεε 'sowli 'wɔ. ⁴ Nyuma -zu 'wɔɔ 'gbɔ, wa 'nɪ mneni wa 'ka ɔ -Zezu 'klɔslolu. We 'dεε 'gbɔ wa -gblaa -budu 'wlu, wa 'fitea -bha, 'ɪn wa yia -bha ɔ zɔlaslonyɔ -lɪlɪ, -zugba ɔ mɪ 'sowli 'wɔ. ⁵ -Zezu 'yɪa nɪ, wa ka ɔ dli -gɔ zɔ, ɔ nεε ɔ zɔlaslonyɔ -yla: «Na 'yu, ɪn ka -na gbɔnyii 'wɔtɪ.»

⁶ -Lagɔ titee gwesanya tɔlɔa -dɪa -bha la, -maa nεε -maa 'dεε dli zɔε: ⁷ «Lεε -lu ka 'gbɔ nyumε -mɔnɪ gba 'sa sa? -Lagɔ ɔ vɛlɪa. -Lagɔ -bhlogbɔ mnenia ɔ 'ka nyumεε gbɔnyii 'wɔtɪ. We 'nɪ mɔɔ?»

⁸ 'ɪn gbɔ -we mia wa 'wlukɔɔn, -Zezu yibhelia we, 'ɪn ɔ nεε wa -ylɛ: «Lεε -lu ka 'gbɔ a pɔpɪlɪ sa dli laa? ⁹ 'ɪn 'ka gba: «ɪn ka -na gbɔnyii 'wɔtɪ», -mɔɔ -kalɪa -yɔ yaayɪ, ɪn 'ka gba: «-Sɔ 'wɔ, 'bhu -na 'sowli 'wɔ, mɪ -budunwεε» -mɔɔ -kalɪa -yɔ yi? ¹⁰ A yibheli we 'ji nɪ, ɔɔ *Nyumεε 'Yu ka se dɔdɔ -gɔ, ɔ 'ka nyumaa gbɔnyii 'wɔtɪ.» ¹¹ -Bha ɔ gbaa ɔ zɔlaslonyɔ -yla: «-Sɔ 'wɔ, -ɪn 'bhu -na 'sowli 'wɔ, mɪ -budunwεε.»

¹² Təʊn, nyuma weee mɪ ɔ ylada, 'in ɔ yia 'wʊsɔ. ɔ 'bhua ɔ 'sowli 'wʊ, 'in ɔ yia mni. We subhalia nyuma ɲwɛgaga, 'in wa yia -Lagɔɔ 'ɲni -mni, wa nɛɛ: «-A -ka bhaa 'wʊ, -a 'ni -sɔ 'sasɔkpa -gbʊ -mni da 'yi.»

-Zezu laa Levii
(Mt 9.9-13; Lk 5.27-32)

¹³ -Zezu mni la, -mɔ 'nyu kwesi, 'in nyumaa -zlo yia ɔ 'bɪ yi, -zugba ɔ slolua wa gbʊ. ¹⁴ ɔ mɪ 'plɪda, 'in ɔ yia Alifee 'yu Levii -yɔyi, -mɔɔ -dɪ 'gwɛzisabudu zɔ la. 'In ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Yi 'mɪ 'bɪ.» *Levii -sɔa 'wʊ, 'in ɔ yia ɔ 'bɪ mni.

¹⁵ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya mɪ lida *Leviii -budu zɔ, -zugba *nisɔn -gwɛzisanya -yɔ gbɔnyuuu kwɛ -cian tɔba mɪ 'ya wa glaa. Nɪ, -maa -zu 'wʊ, 'in wa mɪa ɔ 'bɪ. ¹⁶ -Lagɔɔ titee gwesanya 'yia -Zezu -yɔ nisɔn -gwɛzisanya -yɔ gbɔnyuuu kwɛ -cian nya lida, 'in wa nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ ɔ -yɔ nisɔn -gwɛzisanya -yɔ gbɔnyuuu kwɛ -cian lia?»

¹⁷ ɔ 'nɔa we, ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyuma -wa -yalɪa, wa'a mni -dɔtlɔɔ -gʊ. Nɪ, guzɔnya mni -dɔtlɔɔ -gʊ. Nɪ, 'in 'ni nyuma tɪklɪ laa yi, gbɔkpɔa -nyuma 'in yia laa.»

-Zezu -yɔ 'sun
(Mt 9.4-17; Lk 5.33-39)

¹⁸ Zaaan 'bɪnɔnya -yɔ *Falizɪnyuma mɪ 'sun 'wʊ, 'in wa yia -Zezu layɪbhaa mni. Wa nɛɛ ɔ -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbʊ Zaaan 'bɪnɔnya -yɔ Falizɪnyuma mɪ 'sun 'wʊ, 'in -nanɔ 'bɪnɔnya 'ni 'sun 'wʊ -mɪa?»

¹⁹ -Zezu yia we 'bɪɔpalɪɛ: «'Nwɔɔ kwa zɪ, ɔ 'lowlii -lima mnɛni wa 'ka lililu tɪ ɔ 'lowlii 'yibadɪ? -Innya, we 'ni 'sa -mɪ. ɔ 'lowli -ka -bha -mɪ, wa 'ni mnɛni wa 'ka 'sun pla. ²⁰ Nɪ, 'yɪ yabhlo yia nɪnia,

'in wa saa wa 'ηwnoɔ 'lowli glaa. -Muu zli wa plaa 'sun.

²¹ «Nu, -bana sva -ka yla ni, nyume -ka we pipeda -mi, ɔɔ zu we ylada 'naa lolu. ɔ -ka 'sa we nu, 'in 'naa lolu gbizea -bana sva 'wu, 'in we ylada ylimania 'wula.

²² «Nu, wa'a palɪ nu lolu *bala sva 'wu. Wa -ka 'sa nu, 'in nu lolu wlaa wee bala, 'in we 'dɛ 'sɔ nyumoa. Nu, nu -lolu kaa bala lolu.»

-Zezu -yɔ Nyapeyli

(Mt 12.1-8; Lk 6.1-5)

²³ *Zuifuu Nyapeyli yabhlo nya, -Zezu mɪ blek-paa 'plɪda, 'in ɔ 'binɔnya yia bleya -kwakwie bhli 'yoonwe -yɔ. ²⁴ -Bha Falizinyima gbaa ɔ -yla: «-We -amɪaa tite gbaa wa 'na nuuu Nyapeyli nya lɛ -ni, lɛɛ -lu ka 'gbu -na 'binɔnya nu we lɛa?»

²⁵ ɔ nɛɛ: «Da *-Davidɪ 'niɪ -lu -ka, 'in ηwɔ mɪa ɔ -yɔ ɔ nɔnɔnya 'bhada, -we ɔ nuɪ lɛ, a 'ni -slɔ we zɛlu?

²⁶ *-Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadu Abiataa bhla, 'sa -Davidɪ plaa -Lagɔ bɔbɔbudu zɔ, 'in 'floo wa 'nyɛa -Lagɔ, wee 'floo mɪa ni, -Lagɔbubɔnya 'dɛkpua 'ka yaa we li, 'in -Davidɪ yia we li, 'in ɔ yia ɔ nɔnɔnyaa -nu wla.

²⁷ «-Lagɔ zua nyɪma Nyapeyli, wa zuzɔnuu 'gbu ɔ yia we lala, we 'ni Nyapeyli 'dɛkpuaa 'nuηwezuzuee gbɔ. ²⁸ We 'dɛɛ 'gbu, Nyumɛɛ Yu mɪa, mɔ -wa Nyapeyli -Kanyɔ.»

3

Nyume -ɔ ka sɔ 'kua

(Mt 12.9-14; Lk 6.6-11)

¹ -Zezu yia -Lagɔbudu zɔ pla lu, -zugba nukpasu -ɔ ka sɔ 'kua ɔ mɪ -mɔ. ² -Wa mɪa -bha, -zugba wa wu

'saa -Zezu tenyii, -de ɔ yi nyime jipe Nyapɛyli nya, 'in wa 'ka sa ɔ'ɔ zua titee 'nuŋwe, wa 'ka we gbu ɔ 'wlu di. ³ ɔ neɛ ɔ ka sɔ 'kua -ylaɛ: «-Sɔ 'wu nyima weee -zejila 'wu.»

⁴ Tɔn, ɔ yia wa layɪbha: «Sa tite gbaa? We neɛ wa nu gbu -zɔnɔ lɛ Nyapɛyli nya yaayɪ, wa nu gbu 'nyuu lɛɛ? Wa pue nyime yaayɪ, wa 'bha nyimeɛ?»

'In -bha yia 'wutɔ bhlenyii. ⁵ Waa nyimaa nukplɛɛ 'ylinyunoo 'gbu -Zezuu dɪ yia 'wusɔ, -zugba ɔ ylaa wa 'cɛ dɪ nya. 'In ɔ neɛ ɔ ka sɔ 'kua -yla: «-Glo -na sɔ 'wu.» ɔ -gloa ɔ sɔ 'wu, 'in we yia 'pu. ⁶ Falizinyima 'tlaa, wa -yɔ *Ewlodɔɔ nyima yia yɪ pla, wa yia gbu zu. Nu, wa 'ka 'klɪ 'yɪ, wa 'ka ɔ 'bha.

Nyimaa -zlo yia -Zezu 'bɪ

⁷ -Zezu yia 'nyuu ŋwe -yɔ mɪ, ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ. Nyimaa -zlo yia ɔ 'bɪ, Galilee klaa, Zudee klaa, we -yɔ Idumee dɔdɔ -gɔ wa 'bhɔa. ⁸ Tɔlɔa 'bhɔa -Zeluzalɛmɔ, tɔlɔa 'bhɔa Idumee -dɔdɔ -gɔ, dɔdɔ -we mia Zudeɛn nyu lɔɔ, tɔlɔa 'bhɔa we -gɔ, tɔlɔa 'bhɔ 'yaa Tili -yɔ Sidɔɔn kwesi gbe 'wu. Nu, wa 'nua ɔ lɛnɔgbɔ, 'in wa yia ɔ -gbɛ yi. ⁹ ɔ neɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A mnazi 'glɔ yabhlo la 'mɪ -yla. Nu, nyimaa -zlo yi 'mɪ nɪnɛnɪ.»

¹⁰ Nu, ɔ ka nyima duun jipe, we 'dɛɛ 'gbu -wa kaa gu -yɔ, 'in wa suslua wa 'ka ɔ kwezi. ¹¹ 'In zuzu 'nyii -ka ɔ 'yɪ, 'in we kwlia 'wu ɔ 'yu, 'in we kpia 'wu: «Nu, -Lagɔɔ 'Yu -in -mia.» ¹² 'In ɔ gbaa we -yla 'klɔ 'cɪcɪ nya nu, -ɔ ɔ -mia, we 'na gbalɪ we -nɪ.

-Zezu -saa -bha ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ

(Mt 10.1-4; Lk 6.12-16)

¹³ -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'in -Zezu yia -gɔgɔ 'wlu mɪ, 'in nyima ɔ 'yɪbhaa, ɔ yia wa la. 'In -maa yia ɔ -gbɛ

mnɪ. ¹⁴ 'In ɔ yia -bha nyuma kugbua lɛ 'sɔ -sa, 'in ɔ yia -maa tie, -maa 'ka -Lagɔgbu gba. ¹⁵ 'In ɔ yia wa 'tite 'nye wa 'ka zuzu 'nyii vu. ¹⁶ Waa nyuma kugbua lɛ 'sɔ, ɔ -saa -bha, wa ŋnɪ nɪ: 'Simɔɔ, -mɔɔ -banɪ ɔ zua Piɛli, klaa, ¹⁷ Zebedeee 'yu 'Zake -yɔ -mɔɔ 'bɪsɔ -bheli wa laa Zaan klaa, -maa -banɪ ɔ zua Boanɛzɛsi, -mɔɔ ji -wa nyuma -wa 'wlɔ -dɛ, we -yɔ ¹⁸ Andlee klaa, Filipu klaa, Batlemii klaa, Matie klaa, Toma klaa, Alifee 'yu 'Zake klaa, Tadee klaa, 'gbee *lɔpanyɔ 'Simɔɔ klaa, ¹⁹ we -yɔ Zudasɪ Isikalioɔ, nyɪmɛ ɔ wlɔ -Zezu, 'in wa yia ɔ 'bha.

-Zezuu nyumayia ɔ 'bɪ

²⁰ 'In wa yia -budunwɛɛ mnɪ lɔ. Nyuma duun yi 'yaa wa -gbɛ yi, we 'dɛɛ 'gbu wa 'nɪ mnɛni wa 'ka li. ²¹ ɔ nyuma 'nɔ da we, wa nɛɛ nu, -Zezu 'wlukɔɔn ka -nyumɔ. 'In wa yia ɔ 'bɪ yi.

-Lagɔɔ titee gwesanya dɪla -Zezu gbɔ

(Mt 12.22-32; Lk 11.14-23, 12.10)

²² -Lagɔɔ titee gwesanya, -wa 'bhɔ -Zeluzalɛmɔ, wa nɛɛ: «*Bɛlizebulɪ ka -Zezu kpa, wee zuzu 'nyiii -kanyɔɔ 'tite nya ɔ vɔa zuzu 'nyii.»

²³ -Zezu yia wa la, ɔ nɛɛ wa -yla gbɔɔ nine -papie nya: «Sa -Saatan 'ka we 'dɛ vɔa? ²⁴ Dɔdɔ -we ka -gɔ -nyuma -ka tɔgɔda -mɪ wa 'dɛkpɔa nyɪdɪ, la wee dɔdɔ bhɔa. ²⁵ 'In -budu -bhlo ŋwɛɛ -nyuma -ka -yɔwɔsɔsɔlɔda -mɪ, we 'na 'ka -gwɛ. ²⁶ 'In -Saatan -ka we 'dɛ -yɔwɔsɔlɔ, -zugba we ka we 'dɛ 'wɔdɪ, we 'na 'ka -gwɛ, we -nɔ ka -mɔ bhɔa.

²⁷ «Nu, wa 'nɪ -slɔ nyɪmɛ 'tite gbɔan, wa 'nɪ mnɛni wa 'ka ɔ -budu zɔ pla, wa 'ka ɔ 'gba labhu. Wa -ka ɔ gbɔan 'bhie wa plaa ɔ -budu zɔ, 'in wa bhɔa ɔ 'gba la.

28 «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sɛ: gbɔnyuu weee klaa, vɛlɪɪnya klaa, -Lagɔ yia we 'wɔtia. 29 Nu, nyɪmɛ -ka Zuzu 'Pɔpa vɛli, -Lagɔ 'na 'ka ɔ -yɔgbɔ 'wɔti. Gbɔnyuu -we 'nia bhloluda -ka, 'mɔ ɔ nɔa lɛ.»

30 -We ka 'gbɔ ɔ yi 'saa gbɔ nɪ gba, mɔ -wa nu: wa nɛɛ 'ya, zuzu 'nyuu ka -Zezu kpa.

-Zezuu nyɪma -zɔnɔ

(Mt 12.46-50; Lk 8.19-21)

31 -Zezuu 'nyaa -yɔ ɔ 'bɪsɔayua yia ɔ 'bɪ. Wa yia -budunwɛɛ 'yɪligbe, 'in wa yia nyɪmɛ tie, -mɔɔ 'ka ɔ la. 32 Nu, nyɪma duun ka ɔ gbeli, wa -dɪ -bha la. 'In -maa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Tali, nu, -na 'nyaa -yɔ -na bheliala 'yɪligbe 'pipee, wa mɪ -mɪ lada.»

33 ɔ nɛɛ wa -yla: «Nyɔɔ -wa na 'nyaa -yɔ na bheliala?»

34 ɔ ylaa -wa -dɪa ɔ -yɔ la, ɔ nɛɛ: «-Wa mɪa da nɪ, ma -wa na 'nyaa -yɔ na bheliala. 35 Nu, nyɪmɛ -ɔ nɔa -Lagɔɔ dɔmagbɔ lɛ, mɔ -wa na 'nyaa, mɔ -wa na bheli, mɔ -wa na bhɔlɔ.»

4

'Mnɔpanyɔ -yɔ dɔdɔ

(Mt 13.1-9; Lk 8.4-8)

1 -Zezu bhliala nyɪma slolue 'ya lɔ -mɔ 'nyu kwesi, 'in nyɪmaa -zlo yia ɔ -gbɛ mɪnɪ. We 'dɛɛ 'gbɔ ɔ yia 'glɔ 'wɔgbɪa, 'in ɔ yia -mɔ ladi 'nyu -gɔ, -zugba nyɪmaa -zlo mɪ 'nyuu -gɔgɔ -gɔ. 2 Gbɔɔ nine -papɪe nya ɔ -slolua wa gbɔ duun. ɔ mɪa wa -sloluda, ɔ nɛɛ: 3 «A pɔ yukwli. Nu, kpaapanyɔ yabhlo mɪa 'mnɔ 'paa. 4 ɔ mɪa 'mnɔ 'mnida, 'in we 'yaa -zakpa -bhlo yia 'yoo ŋwɛ -yɔ bhli, 'in 'zianya yia we li. 5 Tɔlɔa bhlilia tukpa -dɔdɔ -gɔ, da bla 'nia -zu. Bla 'nɪ -bha -zuu

'gbu, we yia mi sa sɔɔ. ⁶ 'Ylo 'pɔa, we yia we -sie, 'in we yia ye, we somi 'ni -tɔɔɔ 'gbu. ⁷ -Zakpa -bhlo sloa -kpɔga glaa, 'in -kpɔga yia we -gu palili, 'in we yia we 'tuntnu. We 'ni 'ya yabhlogbɔɔ 'pa. ⁸ Tɔɔa yia dɔɔɔ -zɔɔɔ -gu bhlili, 'in -mɔɔ yia mi, 'in we yia 'ylimani, 'in we yia zɔ. We lakpa tɔɔa wla 'ya glɔ -bhlo 'ya kugbua, tɔɔa wla 'ya glɔ ta, 'in tɔɔa wla 'ya glɔ gbu.

⁹ «-ɔ -ka 'nɔɔ -yukwli 'wlu -ka, ɔ 'nɔ we.»

*-We ka 'gbu -Zezu paa gbɔɔ nine
(Mt 13.10-17; Lk 8.9-10)*

¹⁰ Da nyima duun mɔɔa -Zezu -yɔla, -wa -tɔa -bha, 'in wa yia ɔ gbeli we -yɔ ɔ 'bɔɔɔɔ kugbua le 'sɔ, -maa yia wee gbɔɔ ninee 'ji layibha.

¹¹ ɔ nɛɛ wa -yla: «-Lagɔ ka aɔɔ ɔ nyimaa 'wlu-lapilɔgbu -we mia zizeda 'klɔslolu. Nu, wa tɔɔa -wa'a nɔa -Lagɔɔ dɔmagbu le, gbu weee -maa nɔa gbɔɔ nine sɔɔ. ¹² We 'dɛɛ 'gbu:

ɔ 'In wa -ka ylada -mi,
wa'a 'yi la.

Wa -ka yukwli pɔda -mi,
wa'a 'nɔ we 'wɔla.

We 'ni yaa 'sa -mi ni,
'in wa 'bhitia wa dli,
'in -Lagɔ tia wa -yɔgbu 'wɔ.» »

¹³ 'In ɔ yia wa layibhaɛ: «A 'ni gbɔɔ nine -mini 'wɔlanɔ 'lee, sa a 'ka we tɔɔa 'wɔlanɔ?»

*'Mɔpanyɔɔ gbɔɔ ninee 'ji
(Mt 13.18-23; Lk 8.11-15)*

-Zezu neɛ 'yaɛ: ¹⁴ «'Mnɔya -we kpaapanyɔ 'paa, we 'wɔ -Lagɔwɛli. ¹⁵ Nyɔma tɔɔba 'wɔ 'yoo nwe -yɔ, da -Lagɔwɛli bhlia. Wa -ka we 'nɔ tɔɔn, 'in -Saatan yia, 'in we saa -mɔ -Lagɔwɛli wa faa wa dli zɔ. ¹⁶ 'Sa -bhlokpade tɔɔba mia tɔkpa -dɔdɔ 'bhisa, da -Lagɔwɛli bhlia. -Maa -ka we 'nɔ, 'in -maa nɔwnua we gbɔ 'mɔna nya. 'In wee 'mɔna, we'e -gwɛ. ¹⁷ Nu, wee wɛli'i fa somi -mɔ wa dli zɔ. Waa nyɔma mia, bhla -sɛɛ nya wa nɔwnua we -yɔ. 'In wa -ka wa sɔlida -mi, wa -ka wa 'kɔyɛ 'wɔpalida -mi -Lagɔwɛli 'gbɔ, 'in wa saa -Lagɔwɛli dli -gɔ. ¹⁸ 'In tɔɔba mi -kpɔga 'bhisa, -we glaa -Lagɔwɛli 'mnia. Wa -ka we 'nɔ, ¹⁹ dɔdɔ -gɔɔ dliɔɔe klaa, wa 'gwɛzi wa -dawli 'wɔnɔnɔɔe klaa, we -yɔ wa dliwɔnɔnɔli, mɔnya palɔɔa -Lagɔwɛli -gɔ, 'in we'e tɔɔa. ²⁰ 'In tɔɔba 'wɔ dɔdɔ -zɔnɔ, da -Lagɔwɛli bhlia. Ma 'nɔa -Lagɔwɛli, 'in wa yia we -yɔnɔwnu, 'in wee wɛli -we mia wa 'wɔ, 'in we yia tɔɔ. We lakpa yabhlo wla glɔ -bhlo 'ya kugbua, 'yabhlo glɔ ta, 'in lakpa yabhlo wla glɔ gbɔ.»

'Napɛɛ gbɔɔ nine
(Lk 8.16-18)

²¹ -Zezu neɛ wa -yla: «Nu, wa -yɔ 'napɛ -ka yi ni, 'lii zɔ wa faa we yi? -Solu zɔ wa faa we yi? -Innya: yali wa dia we la, we 'ni mɔɔ? ²² Nu, -lu -we mia zizeda, zli 'kɔ we yia 'tɔaa. 'In -lu -we mia nikpise 'wɔ, -yɔ wa yia we 'yia. ²³ -ɔ -ka 'nɔnɔ -yukwli 'wɔ -ka, ɔ 'nɔ we.»

²⁴⁻²⁵ 'In ɔ yi 'yaa we 'bɔɔpalɛ: «-We a 'nɔa da ni, a zɔɔ we dli zɔ la. -We a bhua 'wɔ, 'in a yibhɔɔba nyɔma, 'mɔ -Lagɔ yia 'wɔbhua ɔ 'ka aɔn yibhɔɔɔ. Nu, -lukanyɔ mia, ɔ -nɔ wa yia -gɔpalɔ, 'in we 'ka

'wɔzumani. 'In nyimɛ ɔ 'nia -lu duun -ka, we -sɛlɛ mia ɔ kwɛɛ, kwɛɛ wa yia we ɔ -saa.»

'Mnɔɔ gbɔɔ nine

²⁶ -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We -yɔ -Lagɔɔ nyɔmaa 'wlulapilɛ 'wɔwɔba, mɔ nɪ: nyimɛ yabhlo 'paa 'mnɔ ɔ kpaa. ²⁷ ɔ yi ylaa 'wɔ -mɪ sabɔɔɔ, ɔ yi 'yliyɔga zɔɔɔ, mi we mi, 'in we ylimania. 'In sa we mimnia 'wɔla, -zugba we ylimani, we naci 'nɪ ɔ dɪ zɔ -mɪ.

²⁸ «Nɪ, dɔdɔ zɔɔba 'mnɔ. Tɪatɪa, we kpɪ tlaa. We kpɪ -ka 'tla 'bhie, we lakpa tlaa. We lakpa -ka 'tla 'bhie, we zala. ²⁹ We -ka zalɪ, 'in wa dia we -bhleka nya. -We ka gbɔ -wa, we -dɪdɪ bhla ka nyni.»

**-Lagɔɔ nyɔmaa 'wlulapilɛ gbɔɔ nine*

(Mt 13.31-32; Lk 13.18-19)

³⁰ -Zezu nɛɛ 'yaɛ: «In 'ka aɪn -yla gbɔɔ nine yabhlo 'pa 'ya. Lɛɛ -lu -a 'ka -Lagɔɔ nyɔmaa 'wlulapilɛ 'wɔpalia? Gbɔɔ nine -mɔmɔ nya -a 'ka wee gbɔ gbɔaa? ³¹ We 'wɔ su wa laa *mutadi, we 'ya. Wa -ka we 'pada -mɪ, we 'kienyi, we -zi dɔdɔ -gbɔ su weee 'ya. ³² Wa -ka we gbɔ nɪ, 'in we mia. We -ka 'ylimani 'kadɔɔ, 'in we zia su weee 'wɔ, we paa 'kɪya 'kadɪ, 'in 'zianya dia we zuzu 'wɔ la.»

Sa -Zezu gbɔaa nyɔma -yla

³³ Wee gbɔɔ nine nɪ 'wɔwɔɔɔɔ nya -Zezu gbɔaa wa -yla -Lagɔgbɔ. Sa wa 'kaa we 'wɔlanɔ. ³⁴ We 'nɪ gbɔɔ nine -papɛ 'wɔbhɔ, ɔ ɔ gba gbɔ bhe. Nɪ, ɔ 'dɛ -bhlo -yɔ ɔ 'bɪnɔnya -ka ladɪda -mɪ, 'in ɔ gbɔaa we 'jɪ weee wa -yla.

-Zezu bɛɪa -pɪpɛ 'kadɔ zɔ

(Mt 8.23-27; Lk 8.22-25)

³⁵ Wee 'yli -bhlokpadeε jibheza, -Zezu neε ɔ 'binɔnya -yla: «-A 'plili 'nyuu kakpe -putu -gv.»

³⁶ Wa 'bhva nyima duun glaa, 'in -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya yia 'glɔ 'wɔbho. Da ɔ -dia la, 'glɔ tɔlva mɔ ɔ kwesi. ³⁷ Tɔun, -pɪpe 'kadɔ yia 'plɪplɪe bhli, 'in 'nyuu -gbɔgbɔ yia 'glɔ 'wɔslo, -zugba we yeli we. ³⁸ -Zezu -mɔɔ pɪ 'glɔɔ lɔgbɛɪn la. ɔ 'wlu mɔ -sumu -gv. ɔ mɔ 'ylaa 'wɔ. 'In ɔ 'binɔnya yia ɔ ganɔ, wa neε ɔ -yla: «-Amiaa -Kanyɔ, -amia tlia! We'e -la -mɔ -sɪan 'wɔɔ?»

³⁹ ɔ -sɔa 'wɔ tɔun, 'in ɔ yia -pɪpe 'wluo 'kpɪli, 'in ɔ neε 'nyu -yla: «'Yligbe! Bε zɔ!» Tɔun, -pɪpe yia zɔbε, 'in 'nyu -gv yia 'wɔtɔ blenyii. ⁴⁰ ɔ neε wa -yla: «-Mumɔ ka 'gbɔ a nɔ 'sa nyanɔa? A 'nɔ -slo 'mɔ dli -gv zɔ -wa yi?»

⁴¹ Tɔun, nyanɔ 'kadɔ yia wa dli 'wɔ slo. 'In wa yia layɪbhali -yɪbhalɛ: «Mɔɔ -nyime ɔɔ -mɔnɔ -mɔ, 'in 'nyu -yɔ -pɪpe zɔ ɔ 'nɔŋwεa?»

5

-Zezu vua zuzu 'nyii

(Mt 8.28-34; Lk 8.26-39)

¹ 'In -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya yia Galilenyuu kakpe -putu -gv nɪni, Zelazɔ -nyimaa dɔdɔ -gv. ² ɔ 'bhva 'glɔ 'wɔ, 'in ɔ yia lasibhli. Nɔkpasu yabhlo 'tlaa gbawla nyɪɪ, 'in ɔ yia ɔ -yɔyi. Nu, ɔɔ nyime mia, zuzu 'nyuu mɔ ɔ 'wɔ. ³ Gbawla -gv ɔ gva. Nu, wa 'nɔ -slɛɛn mnɛni wa 'ka ɔ gbuan, wa 'dɛ yi nɛtɛ -llukpe 'wɔbhu. ⁴ Wa ka bha ɔ sɔ -yɔ -pɛklɛε zɔ, wa yia ɔ bhv gbuan nɛtɛ -llukpe nya, ɔ yia nɛtɛ -llukpe -dɪ, 'in ɔ yia -pɛklɛε -nyumɔ. Nyime 'nɔ -slɛɛn ɔ kwɛyɔmnɛni. ⁵ Sabɔɔo, zɪɔo, 'yli weee nya, ɔ mɔ -mɔ -gɔgɔnya 'wlu, -mɔ gbawla -gv 'wɔkpɪda, -zugba ɔ nɔ ɔ 'dɛ lɛ tukpa nya.

6 ɔ 'yia -Zezu -yɔ -mɔ 'pɪ, ɔ mɪa ɔ -gbɛ -gwagwie nya, 'in ɔ yia ɔ 'yu 'kukolu 'sibhli. 7-8 -Zezu nɛɛ ɔ -yla: «Zuzu 'nyuu, 'tide ɔ 'yi!»

'In ɔ yia 'wɔkpɪ 'tɪɛɛ: «-Zezu, Yalɪ -Lagɔɔ 'Yu, -naa lɛɛ -gbɔ pɪlɪ na gbɔ 'wɔla? -Na zukpa -wa, 'na palɪ 'mɪ 'kɪyɪɛ 'wɔ -nɪ, -Lagɔɔ 'ɲɪ nya.»

9 'In -Zezu yia ɔ layɪbha: «'Lee, sa wa la -na 'ɲɪa?»

'In we yia we 'bɪɔpalɛ: «Na 'ɲɪ wa laa <'Slɔjaa -zlo.> Nɪ, -a -zu 'wɔ.»

10 We yia ɔ zukpa 'palɪ bhabha nɪ, ɔ 'na vulu we dɔdɔ nɪ -gɔ -nɪ. 11 -Zugba -boboo -zlo mɪ -bha lililuu datalɪda, -gɔgɔɔ 'klɔ -yɔ. 12 'In zuzu 'nyii yia -Zezu zukpa 'palɪ, we nɛɛ ɔ -yla: «Nɪ, kwa -aɪn -bobonya mɪa nɪ 'wɔ. 'Nyɛ -aɪn 'yoo -a 'ka we 'wɔpla.»

13 ɔ yia we 'yoo 'nyɛ. Tɔɔn, wee zuzu 'nyii 'tlaa ɔɔ nɔkpasu 'wɔ, 'in we yia -bobonya 'wɔpla. We kwɪa -gɔgɔ -gwagwie nya, 'in we yia 'nyu lɔ slo, 'in 'nyu yia we 'bha.

Nɪ, wee -bobo ɲwɛɛ mneni we 'ka -bobo 'wlu kugbua nɪnɪ. 14 Tɔɔn, -boboo 'yɪlɪɔzɔnya yia -gwa. Gbɔ -we yɪa wa, 'in wa yia we gba kɔdanya -yɔ 'gbe 'kadɪ nɔkplɛ. 'In we 'dɪ yia da weee nɪnɪ. Nyɪma yia -bha 'yia mɪnɪ. 15 Wa nɪnɪa -Zezu kwesi, nyɪmɛ -ɔ kaa zuzu 'nyii duun 'wɔ wa 'yia -mɔɔ -yɔ, -zugba -mɔɔ -dɪ -bha la, -bana nya 'wɔ, 'in -mɔɔ 'wlukɔɔn ka ladolu, 'in wa yia nyanɔ nɔ. 16 'In gbɔ yɪa zuzu 'nyii 'wɔkanyɔ -yɔ -bobonya, nyɪma -wa 'yia -bha, 'in wa yia we 'dɪ -sa. 17 Wa yia -Zezu bhubhoe nɪ, ɔ 'bhɔ wa dɔdɔ -gɔ.

18 Da -Zezu mɪa 'glɔ 'wɔgblada, nyɪmɛ zuzu 'nyuu kpaa, ɔ yia ɔ zukpa 'palɪ nɪ, ɔ -yɔ ɔ 'sɔ 'ka -tɔ. 19 -Zezu 'nɪ we ɲwɪnɪ, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɪ -na -budunɲwɛɛ, -na

nyūmaa -gbε, 'in -we weee Nyūmaa -Kanyo nua -mī -yla le nyazıdli nya, -in 'ka we 'dī wa -salı.» ²⁰ 'In o yia mni. -We weee -Zezu nua o -yla le, o yia we 'dī -sa 'Gbe Kugbua -dudv -gv, 'in we yia wa 'dε weee ηwegaga -subhali.

*'Nywɔ yabhlo -yɔ -Zalusı 'ηwnɔyuu gbv
(Mt 9.18-26; Lk 8.40-56)*

²¹ -Zezu mni 'nyuu kakpe yabhlo -gv 'glv nya, 'in nyūma duun yia 'wlugbeli o kwesi 'nyuu -gogo -gv. ²² -Bha *-Lagobuduu -kanyo yabhlo yia, 'mo wa laa -Zalusı. O 'yia -Zezu, 'in o yia -moo bhu -yɔ bhlili, ²³ 'in o yia o bhubhoe bhabha: «Nı, -na zukpa -wa. Na 'ηwnɔyule mī tlıda. Yi, -in 'ka o so -gulapalı, o 'ka 'pv, o 'ka 'yliyogagie 'yı.»

²⁴ 'In -Zezu -yɔ o 'so yia mni. Nyūmaa -zlo kwaa o yoo, nıneni wa nıneni o.

²⁵ Nı, 'ηwnɔ yabhlo mī wa glaa, -moo kwεpalie li -zv kugbua le 'so -moo -yɔ. ²⁶ -Dotlɔo -zlo jipea o, wa yia o sialı. O ka o 'gwεzi weee -nyumɔ, o 'nı 'pv. -Zugba we -yɔ o sialie mni. ²⁷⁻²⁸ O 'nua -Zezuu 'dī nı, 'in o nεε o 'dε dli zɔε: «In -ka o -bana kwεzi, in mneni in 'ka 'pv.»

O 'plııa nyūma nyıdı -Zezu luv, 'in o yia o -bana kwεzi. ²⁹ -Bha -bhlokpade o 'pıwɔn yia 'wukani, 'in o yia we 'jiyibheli nı, o ka 'pv.

³⁰ -Zezu yibhelia we 'ji nı, o 'tite ka lubho nı, 'in o yia labhiti -mo nyūma nyıdı, 'in o yia layıbhaε: «Nyoo zı na -bana kwεa?»

³¹ 'In o 'bınɔnya yia we 'bıgvpalie: «Aya! Nyūmaa -zlo mīa da -mī nınenıda nı, 'lee sa -na yıbha la nı, nyoo zı -mī kwεa?»

³² ɔ yia ɔ 'dɛ -yɔ latitali. Nyime ɔ nɔa we lɛ, ɔ 'ka ɔ 'yi. ³³ ɔ ɔ 'ɲwɔɔ ka nyanɔ nɔ, -zugba ɔ tɛlia. -We ylia ɔ, -mɔɔ ka we 'jiyibhelii 'gbɔ, 'in ɔ yia -mɔɔ bɛɔ -yɔ bhlili, 'in ɔ yia we 'bɪɔ 'plɪɪ -mɔɔ -yla. ³⁴ -Zezu nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na 'yu, amaa dɪ ka aɪn pue. A mɪ, 'wɔtɔtɔe -dlɔɔ -yɔ aɪn 'sɔ -mɪ! Amaa gu bɛɪaoo!»

³⁵ Da -Zezu mia gbɔ -mɪnɪ gbada, nyima 'bhɔa -Zalusɪ -budunwɛɛ, wa yia, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In 'na sɪalɪ Nyɪmaa -Kanyɔ -nɪ, -na 'ɲwɔɔyɪ ka tɪ.»

³⁶ 'In wɛli, wa mia gbada, -Zezu yia we yukwli -gulasalɪ, 'in ɔ nɛɛ -Zalusɪ -ylaɛ: «-In 'na nɔnɔ nyanɔ -nɪ, -in zɔ dɪ!»

³⁷ We 'nɪ Pielɪ -yɔ *'Zake -yɔ ɔ bheli *Zaan 'wɔbɛɔ, ɔ 'nɪ ɲwɔnɪ nyime -putu 'ka wa yoo kwa. ³⁸ Wa nynia -Lagɔbuduu -kanyɔɔ -budunwɛɛ, 'in ɔ yia nyɪmaa -zlo -yɔyɪ -gɔzizlida sɔ weee lɔ, wie -yɔ 'wɔkpɪkpɪ nya. ³⁹ ɔ plaa -budu zɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a gbɔgbɔlɔlu -nya? Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a wi -nya? ɔ 'nɪ tɪ, 'ylaa 'wɔ ɔ mia.» ⁴⁰ 'In wa yia ɔ gla palɪ.

-Bha ɔ wlelia wa 'dɛ weee. -Slɛɛn, ɔmɔ klaa, 'ɲwɔɔyɪ dide klaa, ɔ 'nyaa klaa, we -yɔ ɔ 'bɪnɔnya ta, 'in wa yia komi lɔɔ mɪ, mɔ 'ɲwɔɔyɪ pɪa la. ⁴¹ 'In ɔ yia ɔ sɔ lakpa, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Talita kumi.» (We ji -wa nɪ: «'Yieslɔɲwɔɔyɪ, in nɛɛ aɪn -ylaɛ, a -sɔ 'wɔ.») ⁴² Tɔɔn, ɔɔ 'ɲwɔɔyɪ yia 'wɔsɔ, 'in ɔ yia nɔ. We yia wa ɲwɛgaga -sɔbhalɪ. Nɪ, ɔ ka -zɔ kugbua lɛ 'sɔ. ⁴³ -Zezu nɛɛ wa -yla 'klɔ 'cɪcɪ nya: «A 'na gbali we nyime yabhlogbɔɔ -yla -nɪ. A 'nyɛ ɔ lililu, ɔ 'ka li.»

6

*-Zezuu -zɔɔ -nyɪma 'nɪ ɔ gbɔ ɲwɔnɪ
(Mt 13.53-58; Lk 4.16-30)*

¹ -Zezu 'bhwa -bhede, 'in o -yo o 'binanya 'so yia o -zoo mni. ²⁻³ Wa *Nyapeyli nya, 'in -Zezu yia wa -Lagobudu zo mni, 'in o yia -ma gbu -slolu. Nyima, -wa o mia -sloluda, we -subhalia wa ηwegaga, 'in wa nee: «Oo mia de ni, o 'ni Malihi yuu? 'Lee, o 'ni 'Zake klaa, Zozee klaa, Zudi klaa, we -yo 'Simoo bheli? O bhola 'ni da -ain glaa -mu? Oo mia de ni, -budukonyo -wa. Wee gbu mia de ni, da o salu wea? Gbu yilo -mumu -Lago 'nye omo, o 'ka -ain -slolua? Nyoo 'nye o 'tite, 'in o nu gwedigbu ni lea?»

We 'dee 'gbu, wa 'ni o weli 'wuhunu. ⁴ 'In o nee wa -yla: «-Lagobudu -falpanyo -ka -mi, da weee -bha wa zua o. Nu, wa'a zu -bha o o -zoo, o zuayli we -yo o -buduηee.»

⁵ We 'ni, o ka nyima -bhlo -bhlo jipe, wa so -gu lapalie nya 'wubhu, o 'ni mneni o 'ka gwedigbu lenu, ⁶ 'in o nee: «Aya! In 'ni -slo 'sasokpa -nyima, -wa'a zua -Lago dli -gu, 'yi.»

*-Zezu tiea o 'binanya kugbua le 'so
(Mt 10.5-15; Lk 9.1-6)*

-Muu 'bigu, 'in -Zezu yia kwesi -gbenya 'wupli nyima gbustolue nya. ⁷ O laa o 'binanya kugbua le 'so, o 'ka wa tie 'so 'so, 'in o yia wa 'tite 'nye, wa 'ka zuzu 'nyii vu. ⁸⁻⁹ O nee wa -yla: «We 'ni koozu -bhlogbo o 'wubhu, a 'na 'bhulu -lu yabhlogbo o 'wu -ni. A 'na 'bhulu 'floo 'wu -ni. A 'na 'bhulu *-bada 'wu -ni. A 'na 'bhulu 'gwēzi 'wu -ni. Nu, a -pla -sakwla bhu 'wu, a -yo -banaa 'sonu 'na mnini -ni.

¹⁰ «A -ka 'gbe -mumu 'wu nyini, -budu -we ka ηwee a -ka ladi, a -gu -bha. 'Yi -we nya a 'ni -slo 'wuso, a 'na 'bhulu -bha -ni. ¹¹ 'In da -mumu wa 'ni amiaa 'lakpasu kpa, wa 'ni ain yukwli pulu, a gboto amiaa

bhu -yo *-bhubbhui, 'in nyuma 'ka we 'jiyibheli nu, wa 'ni -Lagogbu -yohwnu.»

¹² Wa mnia, 'in wa nee nyuma -yla nu, wa 'bhiti wa dli. ¹³ -Zugba wa vua zuzu 'nyiii -zlo, 'in wa slua guzunya duun 'kpi 'wluo, 'in -maa pva.

Ewlođu wlaa Zaan wa 'ka ɔ 'bha
(Mt 14.1-12; Lk 9.7-9)

¹⁴ -Zezuu 'ηni mnenia da weee la, 'in duđu 'wlu-lapilinyo *Ewlođu yia we 'nu. ɔ nee: «'Zan -Batisi -wa. Nu, mo -soa 'wu tlitlinya glaa. We 'dee 'gbu ɔ mneni ɔ 'ka gwedigbu lenu.»

¹⁵ Nyuma tolva nee: «*Elii -wa.»

'In tolva nee: «-Lagogbu -falpanyo -wa, bh-lasabhla -Lagogbu -falpanyaa 'yabhlo 'bhisa.»

¹⁶ Nu, Ewlođu 'nva we, 'in ɔ nee: «Zaan -wa. -Ami wlaa ɔ, 'in wa yi bhaa ɔ 'wlu -gu -di. Mo -soa tlitlinya glaa 'wu.»

¹⁷⁻²⁰ Nu, Ewlođu mia, ɔ ka bha ɔ bheli Filipuu 'ηwno Ewlodiadi -mo -glosa, 'in ɔ yia -mo kwa. 'In Zaan nee ɔ -yla: «Nu, we 'ni 'ylinani -Lago tite 'wu, nyime 'ka ɔ 'dee bheli 'ηwno kwa.» -Bha Ewlodiadi 'paa 'ce. ɔ 'yibha ɔ 'ka Zaan 'bha. Nu, Ewlođu soa Zaan, 'in ɔ -yi we 'ji nu, -Lagonyime tiklu -wa. 'In Zaan -ka gbada -mi, we nani Ewlođu duđu, 'in we bhitia ɔ 'wlukun. We 'dee 'gbu Ewlođu 'yibha ɔ 'ka Zaan 'wugu. 'In ɔ yia ɔ gbuan, ɔ yia ɔ -kasu 'wupa Ewlodiadi yi ɔ 'bhaa 'gbu.

²¹ Nu, 'yli yabhlo nya, 'in Ewlodiadi yia -jalu 'yi. We zli mia, Ewlođu gwalilyi -wa. 'In ɔ yia 'gbee -cian klaa, 'slujaa nyuma 'kadi klaa, we -yo Galilee -nyuma kpasu la, wa 'ka 'feti -sa. ²² Ewlodiadi 'ηwnoyu plaa, 'in ɔ yia lite, 'in ɔ yia wa duđu namani.

-Bha ɔɔ dɔdɔɔ 'wlulapɪɪnyɔ Ewloɔv gbaa ɔ -yla: «Nu, -we a -ka 'yɪbha, a -zlalɪ 'mɪ we, 'ɪn ɪn 'ka we aɪn 'nyɛ.» ²³ 'ɪn ɔ yia ɔ -yla biɛ: «Nu, -lu weee a yia 'mɪ -zlalɪa, yoo na nyɛa we aɪn. We yi na dɔdɔ kibhe -zɛoo, 'nyɛa na yia we aɪn.»

²⁴ ɔɔ 'ɲwɔnyu 'tlaa, 'ɪn ɔ yia ɔ 'nyaa layɪbha: «Lɛɛ -lu ɪn 'ka ɔ -zlaha?»

'ɪn -mɔɔ nɛɛ: «A -zlalɪ ɔ 'Zan -Batisu 'wlu.»

²⁵ ɔɔ 'ɲwɔnyu mɪa lɔ -gwagwie nya, 'ɪn ɔ nɛɛ Ewloɔv -yla: «-We ɪn 'yɪbhaa nɪ, mɔ -wa 'Zan -Batisu 'wlu. -ɪn -la dɛslɛɛn 'mɪ we -plaa -gɔ.»

²⁶ We wlaa ɔ 'kɔayli la, ɔ ka bi ɔ -limaa 'yibadu 'gbɔ, ɔ 'nɪ mneni ɔ 'ka gba nɪ, ɔ 'nɪa we ɲwɔ. ²⁷ ɔ yia 'slɔjayu yabhlo la, ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɪ, -ɪn -dɪ -bha 'Zan -Batisu 'wlu, -ɪn -yɔ we yi.»

²⁸ ɔ mɪa -kasɔ 'wɔ, ɔ yia Zaaan 'wlu -bha -dɪ, 'ɪn ɔ yia we -plaa -gɔ ladi, 'ɪn ɔ -yɔ we yia yi. ɔ 'nyɛa we ɔɔ 'ɲwɔnyu yoo, 'ɪn -mɔɔ yia -mɔɔ 'nyaa we kwa.

²⁹ Zaaan 'bɪnɔnya 'nɔa we 'dɪ, 'ɪn wa yia ɔ 'kwie 'bɔmɪ, wa 'ka we gbawla 'wɔfa.

-Zezu 'nyɛa nɔkpasia 'wlu glɔ -bhlo 'wlu gbu lililu (Mt 14.13-21; Lk 9.10-17; Zn 6.1-14)

³⁰ -Zezuu tietienya yia lɔ, 'ɪn wa -yɔ ɔ 'sɔ yia 'wlugbeli. Gbɔ weee wa nɔa lɛ, -we wa -slolua nyɪma, 'ɪn wa yia we 'dɪ ɔ -salɪ. ³¹ Nyɪmaa -zlo, -wa yia, -wa mɪa, wa 'gbɔ, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'nɪ mneni wa 'ka li. ³² We 'gbɔ ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «-A mɪ da mɪa blenyii, -a 'ka -mɔ ladi.»

'ɪn wa 'dɛkpɔa yia 'glɔ 'wɔ -bho, 'ɪn da nyɪma 'nɪa -mɪ, wa yia -mɔ mɪ. ³³ Nyɪma duun 'yia da wa -yɔ mɪda, 'ɪn wa yia wa yibheli. 'ɪn 'gbe weee 'wɔ -nyɪma yia ɔ 'yu zili bhɔ -gɔ -gwagwie nya.

³⁴ -Zezu 'tlaa 'glu 'wu, 'in o yia nyumaa -zlo -yoyi. Wa 'wlu bhlabhle -we 'ni 'yliyozyonyo -ka. We 'gbu wa laa o nyazi 'wu, 'in o yia wa gbu duun -slolu.

³⁵ Jibhe zaa, o 'binanya bea o kwesi, 'in wa nee o -yla: «Da -mini -tlulu la, 'in 'ylo ka -fla. ³⁶ Gba wa -yla, wa mni kudanya -yo 'gbenya mia da -ain kwesi 'wu, wa 'ka wa 'dee lililu zo.»

³⁷ O nee wa -ylae: «Amiaa 'de 'nye wa lililu!»

Wa nee: «'Cu gbetaa lubho -gwazi 'ni mnenei we 'ka wa 'floo zo.»

³⁸ 'In o nee wa -yla: «'Floo zuma mi ain kweea? A mni a 'ka we zeli.»

Wa zelia we, 'in wa nee o -yla: «Nu, 'floo gbu -yo zibhii 'ya so mia -bha.»

³⁹ -Bha o gbaa wa -yla, -maa 'tulu nyuma nu, wa -di la -zlo nwee -petu koli -gu. ⁴⁰ 'In wa yia -zlo nwee ladi. -Zlo yabhlo ka nyuma 'wu glu gbu, 'in toba ka 'wu glu 'so 'ya kugbua. ⁴¹ -Zezu 'bhua wee 'floo gbu -yo zibhii 'ya 'so 'wu, o ylaa yali, o 'paa -Lago fuo, o didlia wee 'floo la, 'in o yia we o 'binanya yoo 'nye, wa 'ka we nyuma 'wuladlili. 'Sa -bhlokpade o dlilia nyuma weee zibhi 'wu la. ⁴² Wa 'de weee lia, 'in wa yia lu. ⁴³ 'Floo pnu -yo zibhi -we wa sialia, we nyini -cice kugbua le 'so. ⁴⁴ Nyuma -wa lia, wa nukpasia mia wa glaa, wa nyini nyumaa 'wlu glu bhlo 'wlu gbu (5.000).

-Zezu naa 'nyu -gu

(Mt 14.22,32; Zn 6.15,21)

⁴⁵ Toun, -Zezu nee o 'binanya -yla: «A -bho 'glu 'wu, a -gali 'mi 'yu -mo Betisaida mnida. 'In in 'ka waa nyuma weli 'pa.» ⁴⁶ Wa 'bhobhloa -yo, 'in o yia -gago 'wlu mni, o 'ka -Lago bhobhoe.

⁴⁷ -Kwitatukpa ylumania la, -zugba -Zezuu 'bunanya mi -mo 'nyu -nyidi 'glv 'wv, 'in omv mia dudu, o 'de -bhlo. ⁴⁸ -Zezu 'yia nu, -maa mi siada, -pipe mi wa 'klv -yo -gben bhulvda, 'in 'glv -papie kali -yo, tiatia -koko gboa, 'in o yia wa 'bi mni 'nyu -gv -nonve nya, o 'ka wa -gv yli. ⁴⁹⁻⁵⁰ Wa 'yia o -yo nada -mo 'nyu -gv, wamia nee 'sa 'kuzu -wa. Wa 'de weee 'yia o -yo, 'in wa yia nyanv nu. Wa 'kpia 'wv, -Zezu nee: «A 'na nonv nyanv -ni, -ami -wa, a pali dli la.»

⁵¹ 'In o yia wa lv -bho -mo 'glv 'wv, 'in -pipe yia zobe. Wee gbv 'ni wa nwegaga -subhali -se. ⁵² Nu, wa yukwli -yo 'telaa 'gbv, -Zezu 'nye nyimaa -zlo lililu gwedi sa, wa 'ni o 'tite yibheli.

⁵³ -Zezu -yo o 'bunanya -dia 'nyu 'wv, wa nynia Zenezaleti -dudu -gv, -mo wa jia 'glv lubhu. ⁵⁴ Wa mi 'glv 'wv lasibhlida, 'in nyima yia -Zezu yibheli.

⁵⁵ Wa -yo 'pulo -pulue mi 'gbe weee 'wv 'plilida, 'in da wa -ka 'nv nu, -Zezu mi -bha, 'in wa mnia -mo, wa -yo wa guzunya 'so, -zugba -maa mi 'sowli 'wv.

⁵⁶ Da o -ka mni, 'in wa laa o guzunya. We yi kuda -zeeo, we yi -zoo -zeeo, we yi 'gbe 'kadv 'wv -zeeo, 'in wa palia wa guzunya -zejila 'wv la. 'In wa palia -Zezu zukpa nu, o 'ka wa guzunya 'yoo 'nye wa 'ka o -banaa nwe kwezi. 'In -wa weee zia we kwe, -maa yia 'pv.

7

-Zezu -yo Zuifv tite (Mt 15.1-9)

¹⁻⁴ Bha Zuifv -yo Falizinyimaa -gbe, wa 'ni -slo kwe budo 'nanv, wa'a li. Nu, wa dokpasu tite -wa, 'mv wa zva 'nu nwe. Nu, wa -ka loko 'wubhu, wa 'ni

-slɔ budo, wa'a li. Tite tɔlva wa dukpasɪ tia wa -yɔ, 'in wa zɔ 'yaa -mʊʊ 'nʊŋwɛ. Sa 'bhisa, nyidanya klaa, -tɔkpɔnya klaa, we -yɔ 'wʊmanɪ -kɔpɔnyaa 'wʊlawɔbe.

'Yɪ yabhlo nya, Falizinyima -yɔ -Lagɔɔ titee gwe-sanya 'bhva -Zeluzalɛmʊ, 'in wa yia -Zezuu -gbɛ 'wʊgbeli. -Bha wa 'yia nɪ, ɔ 'bɪnɔnya tɔlva mɪ kwɛ pʊɪn lilida. Nɪ, -maa 'nɪ kwɛ budo. ⁵ Wa nɛɛ -Zezu -ylaɛ: «-Na 'bɪnɔnya lilia kwɛ pʊɪn. Wa 'nɪ -amɪaa dukpasɪ tite 'nʊŋwɛ zɔ. Lɛɛ -lu ka 'gbʊ wa yi 'sa nʊa?»

⁶ ɔ yia we 'bɪgʊpalɛ: «Wɛɪ 'sɔ -nyima! -We -Lagɔgbʊʊ -falɪpanyɔ Ezaii cɛɪa ɔ 'sɛbhɛ 'wʊ, gbʊzɔnʊ -wa:

«Waa nyima mɪa, ŋwɛɛ la wa nnania 'mɪ,
nɪ, wa dɪ 'nɪ 'mɪ -gʊ -mɪ.

⁷ Bhebhe wa ylimania 'mɪ.

Nɪ, tite wa slolua,
'in wa laa -Lagɔɔ tite,
nyimaa 'dɛkpʊaa -gbɛ we 'bhva.»

⁸ Nɪ, a ka -slɛɛn -Lagɔɔ dʊmagbʊ 'yitide, 'in a nʊa nyimaa dʊmagbʊ lɛ.»

⁹ ɔ nɛɛ 'ya wa -ylaɛ: «A mna 'yɪ! A 'yɪbha a 'ka amɪaa dukpasɪ tite 'nʊŋwɛ zʊʊ 'gbʊ, a yia -Lagɔɔ tite 'yitide. ¹⁰ Moizɪ nɛɛ:

«Zɔ -na dide -yɔ -na 'nyaa 'nʊŋwɛ.»

'In:

«-ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa vɛɪ,
'bha wa bhaa ɔ.»

¹¹ 'In amɪa, a nɛɛ: nyimɛ -ɔ -ka ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yla gba nɪ, «-We in 'ka yaa aɪn 'nyɛ, mʊ -wa «Kɔlʊban»
(we ji -wa ɔ ka we -Lagɔ 'nyɛ), ¹² amɪa 'nyɛa ɔ 'yoo,
ɔ ɔ nʊ -slɛɛn -lu yabhlogbɔɔ lɛ ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa 'sɔ -yla. ¹³ A -ka 'sa nʊda -mɪ nɪ, 'in a saa -Lagɔwɛɪ

la, amiaa bhlasabhla gbv 'gbv. 'In a nua we 'gbv 'sasukpa -gbv duun tolva le.»

-We plalia nyime pvin mv ni

(Mt 15.10-20)

¹⁴ -Mbv 'bigv, 'in -Zezu yia nyimaa -zlo la, 'in o nɛɛ wa -ylaɛ: «A pɔ yukwli, -we na yia gbaa a 'ka we 'nv. ¹⁵ Lililu nyime lia ni, we'e -plali o pvin. Nu, gbv -we o gbaa, -we 'bhva o dli zo, mv plalia o pvin. [¹⁶ -ɔ -ka 'nv -yukwli 'wlu -ka, o 'nv we.]»

¹⁷ Da -Zezu 'bhva nyima glaa, o plaa -budu zo, 'in o 'binɔnya yia o wee gbv ninee 'ji layibha. ¹⁸ 'In o nɛɛ wa -ylaɛ: «Amia'a 'nv 'ya -mbv 'wɔlaa? A yibheli we 'ji nu, -lu -we nyime lia, we'e -plali o pvin. ¹⁹ Nu, wee lililu mia, we'e mni o dibhe 'wv, o nukple we mnia. -Mbv 'bigv, 'in o plaa 'kwla -yɔ.» -Bha o gbaa nu, wa mneni wa 'ka lililu weee li.

²⁰ 'In o nɛɛ 'yaɛ: «Wee -lu -we bhva nyime dli zo, mv plalia o pvin. ²¹ Wee -lu -we bhva nyima 'wv, -mɔ wa dli zo, mv -wa nu: wa pupali 'wlukvɔn la 'nyumɛɛ, wa ka mɔtni kwɛ, wa yli 'wie, wa bha nyime, ²² 'in 'ɛwɔ -yɔ nyima -putu dia -budu 'wv.* Wa 'yibha wa 'ka -gɔgali. Gbonyuu wa nua le, wa -lima wa nua -dawli 'wv. Wa'a zv tite 'nvɛwɛ. Wa ka zenyi, 'in wa saa nyime 'ɛni. Wa ylimania wa 'dɛ, wa 'wlukvɔn ka -nyumɔ. ²³ Wee gbonyii mia dɛ, mv tlaa nyime dli zo, 'in mv plalia o pvin.»

'Lakpaɛwɔ ɛwɔnua -Zezuu gbv

(Mt 15.21-28)

²⁴ Da -Zezu 'bhva -bha, 'in o yia Tili -dɔdɔ -gɔ mni, -mɔ o plaa -budu zo. ɔ 'ni 'yibha nu, nyime 'yi o,

* **7:22** Glekɛwɛ 'wv, we ji -wa nu, -wa kɔkwalia, wa -yɔ nyima -putu dia -budu 'wv.

'in o 'ni mnenei o 'ka zize. ²⁵⁻²⁶ Nu, o plaa -budu zo, toun, 'hwno yabhlo yia o -gbe yi. Oo hwno mia, 'lakpanhwo -wa: Silii -dudu yabhlo wa laa Fenisi, -mo wa gwalia o. Nu, o ka 'hwnoyu, 'mo zuzu 'nyuu kpaa. 'In oo 'hwno yia -Zezu -yobe, 'in o yia o bhu -yo bhlili, o nee: «-Na zukpa -wa, zuzu 'nyuu -we kpaa na 'yu ni, -in vu we.»

²⁷ O nee o -yla: «'Ylaasli -ka lida -mi, we 'ni tikli -mi wa 'ka 'ylaasli lililu zosa wa 'ka we gwɔ zo viteli, we 'ni muu?»

²⁸ Oo 'hwno nee o -yla: «Na -Kanyo, gbuzonu -wa. Nu, gwɔ -ka 'tabhle zo -mi, 'in 'ylaasli -ka lida -mi, wee lililu -we bhli, gwɔ lia we. We 'ni muu?»

²⁹ O nee: «-We a gbaa, gbuzonu -wa. We 'gbu a 'bhiti lv. Nu, zuzu 'nyuu -we kpaa amaa 'yu, in ka we vu.»

³⁰ O mnia lv, o nynia o -budunwee, -zugba o 'yu pi lii -gu la, zuzu 'nyuu ka o 'yitide.

-Zezu jipea bhobho

³¹ -Zezu 'bhua Tili -dudu -gu, o -dia Sidoon -yo 'Gbe Kugbua -dudu 'wu, 'in o yia Galilenyu kwesi luyi.

³² Nyime -o'o 'nua, 'in -o'o gbaa, -bha wa -yo o yia, 'in wa nee o -ylae: «-Na zukpa -wa, pali o -na so -gu la o 'ka 'pu.»

³³ -Zezu -yo o 'so 'bhua nyima glaa, 'in o yia oo guzonyoo yukwlii 'yoo 'wu -kwetiya fa. -Bha -Zezu tlia -dle o -kwetiya -yo, 'in o yia o mo kwezi. ³⁴ Toun, 'in o yia yali yla, 'in o yia -nyii slu, 'in o nee oo guzonyo -yla: «Efata», -muu ji -wa nu: «-In -kali.»

³⁵ -Bha -bhlokpade o 'pu, 'in o yia gba, 'in o yia 'nu. ³⁶ -Zezu nee waa nyima -yla: «A 'na gba we nyime yabhlogbo -yla -ni.»

'In sa ɔɔ-Zezu zwa wa 'di, nu, wa'a gbalı we-nı, wa 'nı 'sa nu. ³⁷'In wa -yɔ we gbagbie yia da weee mni. Nwεgaga ka wa -subhali, 'in wa nεε: «Aya! ɔ lenulu weee mia 'yli we nania. -Wa'a 'nvaoo, 'in -maa nva, -wa'a gbaao, 'in -maa gbaa!»

8

-Zezu 'nyεa nyıma 'wlu glv -bhlo lililu (Mt 15.32-39)

¹ We bhla, 'in nyıma duun yi 'yaa -Zezu 'bı yi. Lililu 'nı -mı. -Bha -Zezu laa ɔ 'binɔnya, 'in ɔ nεε wa -ylaε: ² «Nu, nyazı nyıma nı laa 'mı 'wv. Wa 'yli ta nı -zugba wa mı 'mı 'bı, 'in lililu ka bhıa. ³ Wa 'nı -slɔ li. In -ka gba, wa mni lv nı, wa mneni wa 'ka 'yloogblv bhlili. Nu, tɔlv 'bhvda -tlvı la.»

⁴ ɔ 'binɔnya yia we 'bıɔpalıε: «Aya! -Amıa -flii 'pıpi, da -a 'ka 'floo 'yi -a 'ka wa 'nyε, 'in wa 'ka lva?»

⁵ ɔ nεε: «'Floo zuma mı aın kwεεa?»

-Maa nεε: «'Floo gbesɔ.»

⁶ 'In ɔ nεε nyıma -yla: «A -dı dvvı la.»

ɔ 'bhua wee 'floo 'wv, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in ɔ yia we ladıdı. ɔ 'nyεa we ɔ 'binɔnya yoo, 'in -maa yia we nyıma 'wvıadlılı. ⁷ Zıbhi yua tɔlv mıa -bha, ɔ 'bhua we 'wv, 'in ɔ yia we -Lagɔ kwεε zv. ɔ 'nyεa we ɔ 'binɔnya yoo, -maa yia we nyıma 'wvıadlılı. ⁸ Wa lia, 'in wa yia lv. -We wa sıalıa, we yia -cıce gbesɔ ye. ⁹ Nu, -wa lia, wa mneni wa 'ka nyıma 'wlu glv -bhlo (4.000) nıni.

Falızyımyıa ylaa -Zezu la (Mt 16.1-4)

¹⁰ -Zezu 'nyεa wa 'yoo tɔvn, ɔ yia 'glv 'wvbho ɔ -yɔ ɔ 'binɔnya 'sɔ, 'in wa yia Dalımanuta -dvvı -gv

mnɪ. ¹¹ Falizinyɪma yia, 'in wa yia -Zezu kpɛli, wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-In nu gwɛdigbu yabhlo lɛ, 'in -a 'ka we 'jiyibheli nɪ, -na 'tɪtɛ mɪa, -Lagɔ 'nyɛa -mɪ we.»

¹² -Zezu yia nyɔ laslu, 'in ɔ nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu amia dɛslɛɛn -nyɪma 'yɪbha 'sa gwɛdigbɔa? In nɛɛ aɪn -yla gbuzɔnu saɛ: waa -manɪ 'na 'ka gwɛdigbu yabhlogbɔɔ 'yɪ.»

*-Zezuu 'bɪnɔnya 'nɪ ɔ 'tɪtɛ 'wɔlanɔ
(Mt 16.5-12)*

¹³ -Zezu yia -bha wa tɪ. ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, wa yia 'glɔ 'wɔ -gbɪa, 'in wa yia 'nyuu kakpe yabhlo -gu mnɪ. ¹⁴ ɔ 'bɪnɔnya ka dɪɔ, wa 'nɪ lililu 'wɔbhɪ. 'Floo yabhlo -tɔa -mɔ 'glɔ 'wɔ, mɔ -bhlogbɔɔ -tɔa wa kwɛɛ. ¹⁵ -Zezu yia wa gbu -yla lapali: «A zɔ amɪaa 'dɛ 'yɪliɔ. A 'na 'tideli amɪaa 'dɛ 'yɪ Falizinyɪmaa 'flooɔ *gɔɔ -yɔ Ewɪlodɔɔ nyɪmaa -nu -yla -nɪ.»

¹⁶ -Bha ɔ 'bɪnɔnya gbɔgbalɪ -yla: «Nɪ, 'floo 'nɪ -aɪn kwɛɛ -mɪ. We 'gbu ɔ yɪ 'saa gba.»

¹⁷ -Zezu yibhelia we 'ji, 'in ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbu a gba 'sa? A 'nɪ 'floo 'wɔbhɪ -wa yɪ? A 'nɪ -slɔ we 'wɔlanɔɔ? Amɪaa yukwɪli -yɔ 'tɛa la yɪ? ¹⁸ A ka 'yɪ 'klɔ -yɔ, 'in a'a 'yɪ la. A ka yukwɪli, 'in a'a 'nɔ. Amɪaa dɪɪ -bho we -gu. ¹⁹ Nɪ, in ka zɪmɛ 'floo gbu nyɪmaa 'wɪlu glɔ -bhlo 'wɪlu gbu (5.000) 'wɔladlɪli. -Cɪɛɛ yeye -nu zuma -tɔ zɪmɛ 'wɔa?»

Wa nɛɛ: «-Cɪɛ kugbua lɛ 'sɔ.»

²⁰ 'In ɔ nɛɛ: «In dɪli 'yaa 'floo gbesɔ nyɪmaa 'wɪlu glɔ -bhlo (4.000) 'wɔla naa?»

Wa nɛɛ: «-Cɪɛ gbesɔ.»

²¹ ɔ nɛɛ wa -yla: «Aya! A 'nɪ -slɔ we 'wɔlanɔɔ?»

-Zezu jipea 'lɔlɔnyɔ

²² -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya nɪnia Bɛtɪsɪda, 'ɪn wa yia ɔ 'lɔlɔnyɔ -la. Zukpa wa palɪ ɔ zukpa nɪ, ɔ zɪ -mɔɔ kwɛ. ²³ -Zezu kpaa ɔ sɔ la, 'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia 'gbe lɔɔ mɪ. -Mɔɔ 'bɪgɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ -dlɛ 'yli -gɔ tli, 'ɪn ɔ yia ɔ sɔ -gɔ lapali. ɔ nɛɛ ɔ -ylaɛ: «-Na yɪ -lu yabhlo -yɔɔ?»

²⁴ ɔ -bloa 'yli, ɔ nɛɛ: «Nyɪma na yia -yɔ, wa 'wɔɔ sunya. Nɪ, wa mɪ nɔda.»

²⁵ -Zezu palɪ ɔ 'yli -gɔ sɔ la 'ya, 'ɪn ɔ 'yli yia -blo, 'ɪn ɔ yia layɪ 'vayɪ. ²⁶ ɔ nɛɛ ɔ -yla: «Mɪ -na -budunwɛɛ. -ɪn 'na plali -zɔɔ -nɪ.»

*Pielɪ nɛɛ nɪ, -Zezu -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ
(Mt 16.13-20; Lk 9.18-20)*

²⁷ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya mɪnia 'gbenya -we mɪa Sezalee Filipɔ kwesi nɔkplɛ. Wa mɪ 'yloogblo nɔda, 'ɪn -Zezu yia wa layɪbha: «'Lee, nyɔɔ nyɪma palɪ 'mɪ 'wɔɔ?»

²⁸ Wa 'palɪ we 'bɪgɔ, wa nɛɛ: «Nyɪma nɛɛ nɪ, 'Zan -Batisɪ -ɪn -mɪa. Tɔɔ nɛɛ, Elii -ɪn -mɪa, 'ɪn tɔɔ nɛɛ 'yaɛ, bhlasabhla -Lagɔgbɔɔ -falɔpanyaa 'yabhlo -ɪn -mɪa.»

²⁹ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'ɪn amɪa, a nɛɛ, nyɔɔ ɪn -mɪa?»

'ɪn Pielɪ nɛɛ: «-Lagɔɔ -Bhasanyɔ -ɪn -mɪa.»

³⁰ -Zezu nɛɛ: «A 'na gbali we nyɪmɛ yabhlogbɔɔ -yla -nɪ.»

*-Zezu gbaa ɔ 'dɛɛ tɪtɪgbɔ
(Mt 16.21-28; Lk 9.22-27)*

³¹ Nɪ, -Zezu bhliɪ ɔ 'bɪnɔnya gbɔslolue, ɔ nɛɛ wa -yla: «We mɪ nɪ, ɔɔ *Nyɪmɛɛ 'Yu sɪa bhabha. Nɪ, Zuɪfɔɔ nyɪma kpasɪ klaa, *-Lagɔbɔbɔnyaa -cɪan klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya yia ɔ kwnɛɛ -saa. 'Bhaa wa yia ɔ, 'ɪn 'yli 'sɔ, we tanɔ nya, tɪtɪnya glaa ɔ yia 'wɔɔɔ.»

³² 'Sa ɔ gbaa we sa beblee, 'in Pieli yia ɔ -glima lali, 'in ɔ nee ɔ -yla: «-In 'na gbalı 'sa -nı.» ³³ -Zezu 'bhitia la, ɔ ylaa ɔ 'bınɔnya, 'in ɔ nee ɔ -yla 'klı 'cıcı nya: «*-Saatan, be lu! 'Bhu 'mı kwesi. Nı, -i'in pɔpali 'wlukɔɔn la -Lagɔ 'bhisa, nyıma 'bhisa -na pɔpalia 'wlukɔɔn la.»

³⁴ ɔ laa nyıma -yɔ ɔ 'bınɔnya, 'in ɔ nee wa -ylae: «Nyɔɔɔ nyɔɔ -ka gba ɔ 'ka 'mı 'bı nɔ, ɔ -sa ɔ 'de dli, ɔ 'bhu ɔ siasıee *su 'wɔ, 'in ɔ 'ka 'mı 'bı yi. ³⁵ Nı, nyɔɔɔ nyɔɔ -ka ɔ 'de 'yliyɔgagie 'wɔɔ nı, 'wɔ ɔ yia we bɔa. 'In -ɔ -ka ɔ 'de 'yliyɔgagie 'wɔɔ -Lagɔɔ -yɔ na 'gbɔ, 'yliyɔgagie -we 'nıa bhloluda -ka, 'mɔ -mɔɔ yia 'yia.

³⁶ Nı, nyıme -ka dɔdɔ -gɔɔ zɔzɔnɔ weee 'yı, 'in ɔ -ka ɔ 'yliyɔgagie 'wɔɔ nı, lee -lu ɔ 'yı we 'wɔa? ³⁷ Nı, -lu yabhlogbɔɔ 'nı mneni we 'ka nyımee 'yliyɔgagie zɔ.

³⁸ Nı, Nyımee Yu yia yia ɔ Didee 'ɲɲımmıee san 'wɔ, ɔ -yɔ ɔ -mɔwɔ -anzınya 'sɔ, -wa nɔa -Lagɔɔ dɔmagbɔ lee -gbɛ. Nı, desleen -nyıma, -wa 'nıa tıklı -mı, 'in wa nɔa gbɔnyuu le, wa glaa, -ɔ -ka in -yɔ na welı zɔ nɔ, -amı, zlı in -ka yi nı, 'in na nɔ 'yaa ɔnɔ zɔ.»

9

¹ ɔ nee wa -yla: «Nı, in nee aın -yla gbɔzɔnɔ sae: amıa -wa mıa da -seli, aın glaa, tɔlɔa ka *-Lagɔɔ nyımaa 'wlulapıle 'yı yida 'tite nya, 'bhie, wa 'kaa tlı.»

-Zezuu 'bınɔnya ta 'yia ɔ 'tite

(Mt 17.1-13; Lk 9.28-36)

² 'Yı gbu 'plıa, we gbelibhlonɔ nya, -Zezu laa Pieli klaa, *'Zake klaa, we -yɔ *Zaan, 'in wa 'de -mnɔa 'bhie yia -gɔɔ 'kadɔ 'wlu mni. -Mɔ ɔ 'klı 'bhitia wa 'yliya 'wɔ. ³ 'In ɔ 'wɔ -bana yia pɔmanı tenyii. Lı we lia. Nyıme -ɔ 'kaa 'sa -bana pɔmanı dɔdɔ -gɔ, -mɔɔ

-kanyo 'ni -mi. ⁴ -Bha wa 'yia Moizi -yo Elii 'so -yo, -zugba -maa -yo -Zezu mi 'di -sada. ⁵⁻⁶ 'In nyanɔ yia wa dli 'wu slo. Welɪ -we Pielɪ 'kaa gba, ɔ 'ni we -yi. -Bha ɔ gbaɛ: «*Wlabi, -amɪaa -seli -mɪmɪe nanɪ 'yli! Palɔ yua ta -a yia 'subha, -na -nu -bhlo, Moizu -nu -bhlo, Elii -nu -bhlo.»

⁷ -Bha yalɔpa welɪa wa 'wu, 'in welɪ yabhlo yia wee yalɔpa nyidi 'tla, we nɛɛ: «-ɔ mɪa dɛ, na Yu -wa, in -kalɪ ɔ zɛ. A pulɔ ɔ yukwli.»

⁸ Tɔn, 'in -Zezuu 'bɪnɔnya yia latitalɪ, we 'ni -Zezu 'wubhu, wa'a 'yɪ nyɪmɛ yabhlogboɔ -yo.

⁹ Wa mɪa -gɔgɔ kwlida, 'in -Zezu nɛɛ wa -yla: «-We a 'yia da nɪ, nɪ, ɔ Nyɪmɛɛ 'Yu 'ni -slo tɪtlɪnya glaa 'wɔsɔ, a 'na gbali we nyɪmɛ yabhlogboɔ -yla -nɪ.»

¹⁰ Welɪ -we -Zezu gbaa wa -yla, wa ka we 'noɲwe zu. 'In wa yibhalɪa -yibhalɪa la: nɪ, ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ 'ka tɪtlɪnya glaa 'wɔsɔ. Sa -mɔv 'ji mɪa?»

¹¹ 'In wa yia ɔ layɪbha: «'Lee, lɛɛ -lu ka 'gbu -Lagɔɔ titee gwesanya gba nɪ, *Elii 'kaa yi tɪaa?»

¹² ɔ nɛɛ: «Gbuzɔnu -wa: Elii 'kaa yi tɪa ɔ 'ka -lu weee we 'bɪ 'wu la. We mɪ celɪda *-Lagɔsɛbhɛ 'wu, nɪ, ɔ Nyɪmɛɛ Yu yia sɪa bhabha, 'in wa 'ka ɔ velɪ. -We ka 'gbu we mɪa celɪda, a -yi we 'jii? ¹³ 'In in nɛɛ aɪn -yla: Elii ka yi pepe. 'In sa wa 'yɪbhaa, 'sa wa sɪalɪa ɔ. Sa we mɪa -benyi celɪda -Lagɔsɛbhɛ 'wu, 'sa we 'pha.»

-Zezu vua zuzu 'nyuu

(Mt 17.14-21; Lk 9.37-43)

¹⁴ -Zezu klaa, Pielɪ klaa, 'Zakee klaa, Zaan klaa, da wa nɪnia wa -lima -gbɛ, wa -talɪa -mɔ, -zugba nyɪmaa -zlo ka -maa gbali. -Lagɔɔ titee gwesanya mɪ wa glaa. Wa -yo wa 'so mɪ gbu gbada. ¹⁵ Wa 'yia

-Zezu, tɔɔn wa yia ɲwe -ga, 'in wa yia ɔ -gbɛ mɲi -gwagwie nya, wa 'ka ɔ fɔsa.

¹⁶ -Zezu yia ɔ 'bɪnɔnya layɪbha: «-A 'nɔ -seli? Lɛɛ gbɔ a gbaa?»

¹⁷⁻¹⁸ Nyɛmɛ yabhlo 'pali we 'bigɔ: «-Slolunyo, -mɪ in -laa na 'yu. Nɪ, zuzu 'nyuu ka ɔ kpa. We ka ɔ wɛli 'wɔbhu, ɔ'ɔ gba. Da we -ka ɔ kpali, la we bɪli ɔ. 'Fufli tlaa ɔ ɲwɛɛ, ɔ lia gla 'wɔ, 'in ɔ slɛli. In ka -na 'bɪnɔnya bhubhoe, wa 'ka wee zuzu 'nyuu vu. Wa 'nɪ we mneni.»

¹⁹ -Zezu nɛɛ wa -yla: «Dɛslɛɛn -nyɪma, -wa'a zɔ dli, 'yɪ zuma in -yɔ aɪn 'sɔ 'ka lia? 'Yɪ zuma in 'ka amɪaa 'gba zɔ 'yɪlgbɛda -tɔa? A -yɔ ɔɔ 'yu 'sɔ yɪ.»

²⁰ 'In wa -yɔ ɔ yia yɪ. Da ɔ 'yia -Zezu, 'in wee zuzu 'nyuu yia ɔ lazuklu 'tɪɛɛ, 'in ɔ yia bɪli, -zugba ɔ glipe, 'fufli tla ɔ ɲwɛɛ. ²¹ -Zezu yia ɔ dide layɪbha: «We dia gwe, we -zɔ zuma nɪa?»

ɔ dide nɛɛ: «ɔ mɪ -sɛɛ, 'in we yia gwɛɪ. ²² We 'ka ɔ 'bhaa 'gbɔ, 'yɪ tɔɔa zɪ, 'in we paa ɔ -kosu 'wɔ, 'in we paa ɔ 'nyu lɔ. Nɪ, -in -ka mneni -in 'ka -aɪn 'wɔsa, 'yɪ -aɪn nyazɪ. Bɛ -aɪn -yɔ.»

-Zezu nɛɛ: ²³ «Lɛɛ -lu 'ka 'gbɔ -na gba nɪ, -in -ka we mnenia? -ɔ zɔa -Lagɔ dli -gɔ, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weɛ lɛnɔ.»

²⁴ -Bha ɔɔ 'yuu dide 'kpɪa 'wɔ, ɔ nɛɛ: «In ka dli -sɛɛ -Lagɔɔ gbɛgbɛɪn, -sa 'mɪ 'wɔ, 'in in 'ka dli zɔ weɛ.»

²⁵ -Zezu 'yia nɪ, nyɪmaa -zlo mɪ ɔ -gbɛ yida, 'in ɔ yia wee zuzu 'nyuu 'wluo 'kpɪli: «-Mɪ zuzu 'nyuu, -mɪ nɔa we lɛ, 'in nyɛmɛ'ɛ gbaa, in ɔ'ɔ 'nɔa. In nɛɛ: 'tide ɔ 'yɪ. -In 'na kpali 'maslɛɛn ɔ -nɪ.»

²⁶ We zuklua ɔɔ 'yu la 'tɪɛɛ, 'in we yia ɔ 'yitide 'wɔkpɪkpɪɛ nya, 'in ɔ yia lapɪ 'kwie 'bhisa. We 'gbɔ tɔɔa nɛɛ: «ɔ ka tɪ.»

27 -Zezu yia ɔ sɔ -yɔ ɔ 'wɔbhulu. ɔ -sɔa 'wɔ, 'in ɔ yia 'yiligbe.

28 -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya plaa -budu zɔ, 'in wa yia ɔ layibha: «Wee zuzu 'nyuu mia dɛ nɪ, lɛɛ -lu ka 'gbu -a yi we vuvue sialia?»

29 ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «'Sasokpa -zuzu 'nyii mia dɛ nɪ, we 'nɪ -Lagɔɔ bhubhoe -bhlogbɔɔ 'wɔbhɔ, wa 'nɪ mneni wa 'ka -mɔvɔ vu.»

30 Wa 'bhɔa -bha, 'in wa yia Galilee -dɔdɔ -gɔ 'plɪɪ. -Zezu 'yibha wa 'na yibheli ɔ da -nɪ. 31 ɔ -slolua ɔ 'bɪnɔnya gbɔ, ɔ nɛɛ: «ɔɔ Nyumɛɛ 'Yu wa yia nyuma yoo 'nyɛa, 'in wa 'ka ɔ 'bha. 'Yɪ 'sɔ, we tanɔ nya ɔ yia tɪtɪnya glaa 'wɔsɔa.»

32 Nɪɪ, -we -Zezu gbɛa, ɔ 'bɪnɔnya'a 'nɔ we 'wɔla. Wa mɪ nyanɔ nɔdaa 'gbu wa 'nɪ ɔ layibha.

Sa nyimɛ 'ka nɔ, 'in ɔ 'ka -mɪ tɪklu -Lagɔ 'yua?

33 Wa nynia Kapɛnaumɔ, wa plaa -budu zɔ, 'in -Zezu yia wa layibha: «Mɔɔ -dɪ a -sa yaa 'yloogblɔa?»

34 'In wa -gɔ yia lasɔbha. -We ka gbɔ -wa, wa mia nɔda, 'in wa yia layibhalɪ -yibhalɪ: «'Lee, nyɔɔ 'yɪ -aɪn glaaa?»

35 ɔ yia ladɪ, 'in ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya -yla: «A bɛ -seli. Nɪɪ, -ɔ -ka gbɛ ɔ 'ka amɪaa kpasa -zɛ, ɔ -zɛ nyuma weee 'bisɔyɔ, 'in ɔ 'ka wa zɔlubho nɔ.»

36 ɔ 'bhɔa 'yu yabhlo 'wɔ, 'in ɔ -yɔ ɔ 'sɔ yia ɔ 'bɪnɔnya nyidɪ ladɪ, ɔ gbɛlɛɪa -mɔɔ, 'in ɔ yia -mɔɔ ɔ bhɔ -gɔ ladɪ. ɔ nɛɛ: 37 «'Yu -ɔ mia yu nɪ 'bhisa, nyumɛ -ɔ -ka ɔ kpa 'nanɔvɔ na 'ɲnɪ nya, na 'dɛ ɔ kpaa 'nanɔvɔ. -ɔ -ka 'mɪ kpa 'nanɔvɔ, we 'nɪ na 'dɛ ɔ kpa 'nanɔvɔ, nɪɪ, -ɔ tiea 'mɪ, 'mɔ ɔ kpaa 'nanɔvɔ.»

38 Zaan nɛɛ -Zezu -yla: «Na -Slolunyɔ, -a ka nyumɛ yabhlo 'yɪ, ɔ 'nɪ -aɪn glaa -nyimɛ, -zugba ɔ vua zuzu

'nyuu -na 'ηni nya. ɔ 'ni -ain glaa -mu 'gbu, -a yia ɔ 'yligbeli.»

³⁹ -Zezu nɛɛ: «-Innya, a 'na 'yligbeli ɔ -ni. 'Lee, -ɔ -ka gwɛdigbu lɛnu na 'ηni nya, ɔ mneni ɔ 'ka 'mɪ vɛli? -Innya. ⁴⁰ Nu, nyimɛ -ɔ 'ni -amɪaa tɔnyɔ, ɔ -yɔ -ain 'sɔ mi.

⁴¹ «Nu, in nɛɛ ain -yla gbuzɔnu sɛɛ: nyimɛ -ɔ -ka ain 'nyu 'nye -Lagɔɔ -Bhasanyɔɔ 'ηni nya, -Lagɔ yia ɔ -tɔnu 'nyɛa. ⁴² 'Ylaasli -wa mɪa sa yu ni 'bhisa, 'in wa zɔa 'mɪ dli -gɔ, -ɔ -ka wa 'yabhlogbɔɔ gbɔnyuu lɔkwa, we nanɪ 'yli -mɔɔ -nu nya, wa 'ka ɔ tɔkpa 'kadu -bli -yɔ gbɔani, 'in wa 'ka ɔ 'nyu lɔ viteli. ⁴³ We -ka -na sɔ 'ka -mɪ gbɔnyuu lɔ kwa ni, -dɪ -bha we. We nanɪ 'yli -in 'ka 'yliyɔgagie -we 'nɪa bhloluda -ka 'yɪ, sɔ -bhlo nya, we -zi -in 'ka -kosu -we'e nyumoa 'wɔ mɪ sɔ 'sɔ nya. [⁴⁴ -Mɛmɛ mɪa, <nɔnya -we lia nyimɛɛ yɪɛ we'e tli, 'in -kosu'u nyumo -mɔ -gba>.]

⁴⁵ «'In we -ka -na bhu 'ka -mɪ gbɔnyuu lɔ kwa ni, -dɪ -bha we. We nanɪ 'yli -in 'ka 'yliyɔgagie 'yɪ 'tɪgie nya, we -zi wa 'ka -mɪ -kosu -we'e nyumoa 'wɔ viteli -na bhu 'sɔ nya. [⁴⁶ -Mɛmɛ mɪa, <nɔnya -we lia nyimɛɛ yɪɛ we'e tli, 'in -kosu'u nyumo -mɔ -gba>.]

⁴⁷⁻⁴⁸ «We -ka -na yli 'ka -mɪ gbɔnyuu lɔ kwa, -in -sa -mɔ we. We nanɪ 'yli -in 'ka -Lagɔɔ nyumaa 'wlulapilɪgbe 'wɔ mɪ 'yliya -bhlo nya, we -zi wa 'ka -mɪ -kosu -we'e nyumoa 'wɔ viteli, da nɔ lia yɪɛ 'yli weee nya, 'yli 'sɔ nya.

⁴⁹ «Sa wa palɪa gumu lililu -yɔ, 'sa -bhlokpade -Lagɔ yia nyima -gɔ -kosu slua. ⁵⁰ Gumu nanɪ 'yli. Menɪ we mɛnɪa. We 'ni -slɛɛn mɛnɪ ni, wa 'ni mneni wa 'ka we mɛnɪe we -yɔ zɔ. Nu, amɪa, a mɪ gumu 'bhisa, a -tɔ 'wɔ -dlɔɔ.»

10

*-Zezu gbaa 'ηwno kwnεε -sa gbu
(Mt 19.1-12; Lk 16.18)*

¹ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ mɪa Zudee -dɔdɔ -gbɔ, 'ɪn wa yia Zudeen nyu 'wɔdɪ. Nyɪmaa -zlo yia ɔ kwesi yi lɔ. Sa ɔ nɔa 'yɪ weee nya, 'sa ɔ bhli 'yaa wa slolue lɔ.

² Falizɪnyɪma yia ɔ kwesi bε, wa 'ka ɔ layla. 'ɪn wa yia ɔ layɪbhaε: «'Lee, -amɪaa tite nɔkplε, nɔkpasu mneni ɔ 'ka ɔ 'ηwno kwnεε -saa?»

³ Ɔ nεε: «'Lee, tite -mɔmɔ Moizɪ 'nyε aɪn a?»

⁴ Wa nεε: «Moizɪ cɛɪa nɪ, nyɪmε -ka gba ɔ 'ka ɔ 'ηwno kwnεε -sa, ɔ cɛɪ wee gbɔ 'sɛbhε -gbɔ, 'bhie ɔ 'ka ɔ kwnεε -sa.»

⁵ 'ɪn -Zezu nεε wa -yla: «Amɪaa yukwli -yɔ suloo 'gbɔ, 'ɪn Moizɪ yia 'mɔ tite nɪ palɪ. ⁶ -Lu weee gwedida,

ɔ'ɪn -Lagɔ yia nɔkpasu -yɔ 'ηwno lala.»

⁷ ɔ'We 'dεε 'gbɔ, nɔkpasu yia ɔ dide -yɔ ɔ 'nyaa -yɔbhɔa,

'ɪn ɔ -yɔ ɔ 'ηwno 'ka 'wɔsuslolu,

⁸ 'ɪn wa 'ka ku -bhlo -zε.»

-Slεen, wa 'nɪ 'maslεen nyɪma sɔ, nɪ, nyɪmε -bhlo wa -mɪa. ⁹ We 'dεε 'gbɔ, -we -Lagɔ -ka 'yɪɪjɪɪ, nyɪmε 'na sɪsalɪ we 'yɪ -nɪ.»

¹⁰ Wa plaa -budu zɔ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia ɔ wee gbɔ nɪ 'jɪ layɪbha. ¹¹ Ɔ nεε wa -yla: «Nɪ, nyɪmε -ɔ -ka ɔ 'ηwno kwnεε -sa, ɔ -ka 'ηwno -putu kwa, gbɔnyuu ɔ nɔa ɔ 'ηwno tianɔ -yla lε. ¹² 'Sa -bhlokpade, 'ηwno -ka ɔ 'lowli -glɔbhɔ, 'ɪn ɔ -ka nɔkpasu -putu kwa, gbɔnyuu ɔ nɔa lε.»

*-Zezu ḡwnaa 'ylaasli 'nyu la
(Mt 19.13-15; Lk 18.15-17)*

¹³ Nyima mī -Zezuu -gbε 'ylaasli kwada, ɔ 'ka wa 'nyulanḡwna wa kwε -gυ lapalie nya, 'in ɔ 'binɔnya yia wa vuvue bhli wa 'wluo kpilie nya. ¹⁴ -Zezu 'yia wa -yɔ, 'in we yia ɔ -yɔkpa. 'In ɔ nεε ɔ 'binɔnya -yla: «A 'tide 'ylaasli 'yi wa 'ka na -gbε yi, a 'na -kolυ wa 'yoo -nι. Nι, nyima mīa sa 'ylaasli nι 'bhisa, -Lagɔɔ nyimaa 'wlulapilie mī -maa -nυ nya. ¹⁵ In nεε aɪn -yla gbυzɔnυ saε: nyime, -ɔ 'nι -Lagɔɔ nyimaa 'wlulapiligbυ -yɔḡwnu 'yɪslɔkpilε 'bhisa, ɔ 'na 'ka -Lagɔɔ -gbε pla.» ¹⁶ ɔ 'bhua wa 'wυ, ɔ yia wa sɔ 'wluo lapali, 'in ɔ yia wa 'nyulanḡwna.

*Nyime -ɔ 'kaa -Zezu 'bι mni ɔ 'bhυ ɔ -lu weee 'bι
(Mt 19.16-30; Lk 18.18-30)*

¹⁷ Nι, -Zezu mī mniɔda, 'in nyime yabhlo yia ɔ 'bigwali, 'in ɔ yia 'kukolu 'sibhli ɔ 'yu, 'in ɔ nεε ɔ -yla: «Na -slolunyɔ -zɔnυ, sa in 'ka nυ, zli in -ka tli, 'in in 'ka -Lagɔ kwεε 'yliyɔgagie -we 'nīa bhloluda -ka 'yia?»

¹⁸ -Zezu nεε ɔ -yla: «-Mumυ ka 'gbυ -na la 'mī nyime -zɔnυa? We 'nι -Lagɔɔ 'dεbhlogbɔɔ 'wυbhυ, nyime -zɔnυ 'nι -mι. ¹⁹ Nι, -na 'dε -yi -Lagɔɔ *titenya: <-In 'na 'bhalι nyime -nι.

-In -yɔ 'ḡwnɔ -putu 'na -dili -budu 'wυ -nι.*

-In 'na ylili 'wie -nι.

-In 'na zυlυ nyime yo -yɔ -nι.

-In 'na lili nyima 'wlu -dawli nya -nι.

-In zυ -bha -na dide -yɔ -na 'nyaa.» »

* **10:19** Gεkɪwεli 'wυ, we ji -wa nι, -wa kɔkwalia, wa -yɔ nyima -putu 'na -dili -budu 'wυ -nι.

20 ɔ nɛɛ: «-Slolunyɔ, in mɪ nyimeslɔ nya, 'in in yia tite -mɪnɪ 'nɔŋwɛzɔvɔɛ bhli.»

21 -Zezu ylaa ɔ zɛkalɪdlɪ nya, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Lu yabhlo -tɔa 'wɔ, -in 'nɪ -slɔ -mɔv lɛnɔ. Mɪnɪ, -in 'pa -na -kakali weee pɛlɔ, -in 'nyɛ we 'gwɛzi bobabhanya yoo, 'in -in 'ka 'ŋnɪmnɪɛ 'yɪ -Lagɔɔ -gbɛ. -In -ka we lɛnɔɛ bhɪa, -in yɪ 'mɪ 'bɪ.»

22 ɔ 'nɔa wee wɛlɪ nɪ, 'in 'kɔa yia ɔ 'yɪ lawla, 'in ɔ yia lɔbhiti 'klɔ -susue nya. Nu, 'ŋnɪmnɪnyɔ -wa.

23 -Zezu ylaa ɔ 'bɪnɔnya -wa gbelia ɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «'Nɪmnɪnyɔ 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlgbe 'wɔ pla -yɔ we -kalia.»

24 Wee wɛlɪ yia -Zezu 'bɪnɔnya ŋwɛgaga -sɔbhali. 'In ɔ nɛɛ 'ya wa -yla: «Na 'yua, nyɪmɛ 'ka *-Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlgbe 'wɔ pla, we 'nɪ 'tɛ -sɛ. 25 'Nɪmnɪnyɔ 'ka -Lagɔɔ nyɪmaa 'wlulapɪlgbe 'wɔ pla, we -kalɪ -yɔ we -zi *-nyɔmɛɛ seenu 'bhɔka 'wɔplɪɪɛ.»

26 We yia ɔ 'bɪnɔnya -lɔɛlɪ. Wa nɛɛ: «Aya! We -ka 'sa -mɪ, nyɔɔ -mɔmɔ 'ka gbu 'wɔbhɔa?»

27 -Zezu ylaa wa, 'in ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ 'nɪ we mneni, nu, -Lagɔ mneni we. -Lagɔ mɪa, ɔ mneni ɔ 'ka -lu weee lɛnɔ.»

28 -Bha Pɛlɪ gbaa: «-Talɪ, -a ka -amɪaa -lu weee -bha tɪ, 'in -a yia -mɪ 'bɪ yɪ.»

29-30 -Zezu 'palia we 'bɪgɔ, ɔ nɛɛ: «Nu, in nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ sɛɛ: nyɪmɛ ɔ -ka ɔ -lu weee -bha tɪ na 'gbɔ, 'in ɔ 'ka -Lagɔgbɔ gba, we 'lɛɛji -mɔɔ yia 'yɪa -zakpa glɔ gbu. -ɔ -ka ɔ -budu klaa, ɔ bhelia klaa, ɔ bhɔlɔa klaa, ɔ 'nyaa klaa, ɔ dide klaa, ɔ 'yua klaa, we -yɔ ɔ kpaa -bha tɪ, bhla -we 'wɔ -a mɪa da -budunya klaa, bhelia klaa, bhɔlɔa klaa, 'nyaanya klaa, didea klaa, 'yua klaa, we -yɔ kpaanya ɔ yia 'yɪa, -zugba

nyɪma sɪali ɔ. 'In bhla -we yia yia, we nya ɔ yia 'yliyɔgagie -we 'nia bhloluda -ka.

³¹ «Nyɪmaa dumadu -wa -gaa 'yu, lɔ -maa yia -gaa. 'In -wa -gaa lɔ, 'yu -maa yia -gaa.»

-Zezu gbaa ɔ tlitligbo

(Mt 20.17-19; Lk 18.31-34)

³² -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, wa mɪa -Zeluzalemɔ mnɪda, -Zezu -gali wa 'yu 'yloogblo, -zugba ɔ 'bɪnɔnya lɔ dli. -Wa mɪa wa 'bɪ, -maa mɪ 'ya nyanɔ nɔda. ɔ nɛɛ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ -yla: «A bɛ -seli.»

'In -we 'kaa lɛnɔ, ɔ yia we wa -yla gba. ³³ ɔ nɛɛ: «A -tali, -Zeluzalemɔ -a mnɪa da. Nɪl, -mɔ wa yia ɔɔ Nyɪmɛɛ 'Yu wlaa. -Lagɔbɔbɔnyaa -ɕɪan -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya kwɛɛ wa yia ɔ pɛlɔ 'paa. 'In wa 'ka ɔ gbo 'wluladɪlɪ, 'in wa 'ka wɛlɪ -bhlo bhli wa 'ka ɔ 'bha. 'In 'lakpanya -wa 'nia -Lagɔ -yi, wa 'ka ɔ -maa yoo 'nyɛ. ³⁴ -Maa yia ɔ gla palɪa, -maa yia ɔ -dlɛ -gɔ slua, -maa yia ɔ selɪa, 'in -maa 'ka ɔ 'bha. 'Ylɪ 'sɔ, we tanɔ nya, 'in ɔ 'ka gbawla 'wɔtla.»

-ɔ -ka gba, ɔ 'ka nyɪmɛ 'kadɔ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔyu
(Mt 20.20-28)

³⁵ We 'bɪgɔ, Zebedeee 'yua *'Zake -yɔ Zaan yia -Zezu -yɔbɛ, 'in wa nɛɛ ɔ -yla: «-Amɪaa -Slolunyɔ, -we -a yia -mɪ -zlalɪa, -a 'yɪbha -in nɔ we lɛ.»

³⁶ ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu a 'yɪbhaa in nɔ aɪn -yla lɛa?»

³⁷ Wa nɛɛ: «Da nyɪma weee -ka we 'jɪyibheli nɪl, -in pɪlɪ nyɪma 'wlu la, 'nyɛ -aɪn 'yoo -a 'ka -mɪ kwesi ladi. 'Yabhlo 'ka -na lilisɔlɔ ladi, 'in 'yabhlo 'ka -na kɔpɛsɔlɔ ladi.»

³⁸ Ǿ nɛɛ wa -yla: «Nu, -we a -zlalia 'mɪ, a 'nɪ we -yi. 'Lee, sɪasɪe -we zɔ na yia 'yɪlgbea, a mnɛni a 'ka we zɔ 'yɪlgbee? Yaayɪ batizea wa yia 'mɪ sɪasɪe lɔ, a mnɛni a 'ka ŋwɪnɪ wa 'ka 'sa aɪn batizee?»

³⁹ 'In wa nɛɛ ɔ -yla: «ɪn, -a mnɛni we.»

-Zezu yia we 'bɪgɔpale: «Gbɔzɔnɔ -wa. Sɪa a yia 'mɪ 'bhisa. Sɪasɪe -we lɔ wa yia 'mɪ batizea, we lɔ wa yia aɪn batizea. ⁴⁰ Nu, we -ka na lilisɔlɔ -yɔ na kɔpɛsɔlɔlɔ ladɪɪe, -amɪ 'nɪ mnɛni in 'ka we wla. Nu, wee ladɪɪa mɪa, -Lagɔ ka we lamnazɪ nyɪma tɔlvaa -nɔ nya. Nu, ma yia -bha ladɪa.»

⁴¹ Wa -lima kugbua 'nɔa we, 'in wa yia wa -yɔ 'cɛ 'palɪ. ⁴² -Zezu yia wa 'dɛ weee la, 'in ɔ nɛɛ wa -ylae: «Nu, dɔdɔgɔ -nyumaa 'wlulapɪɪnya mɪa, wa 'tɪtɛ nya wa sɪalia wa zɔlvbhonɔnya. ⁴³ Aɪn glaa, we 'na -mɪnɪ 'sa -nɪ. -Ǿ -ka gba ɔ 'ka nyɪmɛ 'kadɔ -zɛ, ɔ -zɛ ɔ -limaa zɔlvbhonɔnyɔ. ⁴⁴ 'In aɪn glaa, -ɔ -ka gba ɔ 'ka nyɪma 'yugalɪ, ɔ -zɛ ɔ -limaa gaylo. ⁴⁵ Nu, ɔɔ *Nyɪmɛɛ 'Yu 'nɪ yi wa 'ka ɔ 'wɔsa. Yi ɔ yia ɔ 'ka nyɪma 'wɔsa, 'in ɔ 'ka tɪ nyɪma duun 'wɔzɪtee 'gbɔ.»

-Zezu -bloa 'lɔlvnyɔɔ 'yli

(Mt 20.29-34; Lk 18.35-43)

⁴⁶ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya nɪnia Zelikoo, wa mɪ wee 'gbe 'tlada, 'in nyɪma duun yia wa 'bɪ yi. 'Lɔlvnyɔ yabhlo wa laa Batimee, Timeee 'yu nya, ɔ -dɪ 'yoo ŋwɛ -yɔ la. Nu, -zlazlanyɔ -wa. ⁴⁷ Ǿ 'nɔa nu, Nazalɛɪɪyɪ -Zezu mɪ 'plɪda, 'in ɔ yia 'wɔkpɪ, ɔ nɛɛ: «*-Davidɪ 'yu -Zezuɔɔ, -in 'yɪlɪ 'mɪ nyazɪɔɔ!»

⁴⁸ 'In nyɪma duun yia ɔ 'wluo 'kpɪlɪ. Wa nɛɛ ɔ -yla: «'Mu ŋwɛ!»

-Mɔv bhla ɔmɔ 'kpɪa 'wɔ 'tɪtɛɛ: «-Davidɪ 'yuɔɔ, -in 'yɪlɪ 'mɪ nyazɪɔɔ.»

49 Tɔɔn, -Zezu yia 'yiligbe, 'in ɔ nɛɛ: «A la ɔ.»
 'In wa yia ɔ la, -zugba wa gba ɔ -yla: «-Na 'yuo. -In -sɔ wɔ, ɔ mɪ -mɪ lada.»

50 'Lɔlɔnyɔ vitelia ɔ 'naa, 'in ɔ yia 'wɔsɔ -gwagwie nya, ɔ yia -Zezu -yɔbɛ. 51 'In -Zezu yia ɔ layɪbha: «Lɛɛ -lu -in 'yɪbha in nɔ -mɪ -yla lɛa?»

'In ɔ nɛɛ: «*Wlabi, -in -blo na 'yli, in 'ka layɪ lɔ.»

52 ɔ nɛɛ: «'Bhiti lɔ, -na dɪɪzɔvɛ ka -mɪ pue.» Tɔɔn, ɔ 'yli yia -blo, 'in ɔ yia -Zezu 'bɪ mɪ.

11

-Zezu mɪa -Zeluzalɛmɔ (Mt 21.1-11; Lk 19.28-40)

1 -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya ɔpaa -Zeluzalɛmɔ -yɔ, -mɔ Bɛtɪfaze -yɔ Bɛtani kwesi, 'in wa yia *Olivɔsunyaa -gɔgɔ yɪ, -bha -Zezu tiea ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ, 2 'in ɔ nɛɛ wa -ylɛ: «'Gbe -we mɪa -mɛmɛɛ aɪn 'yu, a mɪnɪ -mɔ. Nɪ, lɛbhla a 'ka -mɔ nɪnɪ, -sokofalɪ -dɔgbɔ yabhlo a yia -bha yɪa lubhu -jɪda. Wee -sokofalɪ mɪa, nyɪmɛ yabhlogbɔɔ 'nɪ -sɔ we -gɔ ladi. A -sa we lubhu, a -yɔ we yɪ. 3 Nɪ, wa -ka aɪn layɪbha: lɛɛ -lu ka 'gbɔ a nɔ 'sa? A gba wa -ylɛ: -amɪaa -kanyɔ 'yɪbha ɔ 'ka we -gɔ ladi, nɪ, dɛslɛɛn ɔ laa we lɔ.»

4 Wa mɪa, 'in wa yia -sokofalɪ -dɔgbɔ yabhlo 'yɪ lubhu -jɪda -bha 'yooɔ nɔwɛ -yɔ -bha 'pipee -budu yabhloɔ nɔwɛ -yɔ. 'In wa yia we lubhu -sa. 5 Nyɪma mɪa -bha, wa nɛɛ: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a sa wee -sokofalɪ lubhua?»

6 'In sa -Zezu zɔa wa 'dɪ, 'in wa yɪ 'saa gba. 'In wa yia wa kwɛ -yɔ -sa, 'in wa yia mɪ. 7 Wa -laa wee -sokofalɪ -dɔgbɔ -Zezu, wa slɔa wa 'naa we -gɔ, 'in ɔ yia we -gɔ ladi. 8 Tɔlɔa slɔa wa 'naa 'yloogblo, 'in tɔlɔa -dɪa suu kpɪ -mɔ kpaa, 'in -maa yia we

'yloogblu laslu. ⁹ Nyuma nɔa ɔ 'yu we -yɔ -wa nɔa
ɔ lɔv, wa 'dɛ weee 'kpia 'wɔ, wa nɛɛ:

«-A -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ɛnɪ.

-ɔ mia Jejitapɛɛ 'ɛnɪ nya yida,

-Lagɔ ɛwna ɔ 'nyu la.

¹⁰ Nyɛmɛ -ɔ mia yida,

ɔ 'ka -aɪn 'wlulapɪlɪ -Davidu 'bɪgɔ,

-Lagɔ 'palɪ 'sa ɔ sɔ -zɔnɔ -gɔ la.

-Wa mia yaɪ,

wa -mnɪnɪ -Lagɔɔ 'ɛnɪ.»

¹¹ -Zezu plaa -Zeluzalɛmɔ, 'ɪn ɔ yia *-Lagɔbudu
'kadɔ zɔ mnɪ, 'ɪn ɔ yia da weee yla. Jibhe zɔa, we
'gbɔ ɔ -yɔ ɔ 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia Betani mnɪ.

*-Zezu bhliɪ *figɪsu gwɛzɛ*

(Mt 21.18-19)

¹² Zɪ zɪa, -Zezu mɪ Betani 'bhɔda, 'ɪn ɛwɔ yia ɔ
'bha. ¹³ Tɔɔn, ɔ yia *figɪsu -we kaa kpɪ 'wlu -yɔyɪ -
mɔ 'yu, 'ɪn ɔ yia we -yɔ bɛ, -de ɔ yi we 'bhue 'wlu 'yu.
ɔ 'ka -bha nɪnɪ, we kpɪ 'dɛkpɔa mia we 'wlu. Nɪ,
we 'bhue -pa bhliɪ 'nɪ -sɔ nɪnɪ. ¹⁴ -Bha ɔ gbaa wee
su -yla: «-Mɪɪ 'palɪ -slɛɛn 'bhue -nɪ.»

ɪn ɔ 'bɪnɔnya yia we 'nɔ.

-Zezu vua -valɛpanya

(Mt 21.12-17; Lk 19.45-48)

¹⁵ Wa nɪnɪa -Zeluzalɛmɔ, tɔɔn -Zezu yia -
Lagɔbudu 'kadɔ ɛwɛɛ mnɪ. -Wa mia -bha, -
valɛpanya -yɔ -lizɔnya, 'ɪn -Zezu yia wa vuvue
bhliɪ. ɔ yia 'gwɛzi -bhɪtinyaa 'tabhle -yɔ -kpakɔɔn
pɛlɔpanyaa kpenya labhliɪ. ¹⁶ ɔ 'nɪ ɛwnu nyɛmɛ
yabhlogbɔɔ -yɔ -lu 'ka -Lagɔbudu 'kadɔ ɛwɛɛ 'plɪɪ.

¹⁷ ɔ -slolua wa gbɔ, ɔ nɛɛ:

«We mɪ cɛɪda -Lagɔɛbhe 'wɔɛ:

«Na -budu mia, 'mυ wa yia laa dɔdɔgv -nyima weee
-Lagɔ bhuhhoe -budu.»

'In 'mυ amia nua 'wienyaa zizada 'wυ.»

¹⁸ -Lagɔbubɔnyaa -cian -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya
'nua ɔ 'dɪ, 'in wa yia nyanɔ nυ, -we ka gbυ -wa, ɔ
gbagbawɛɪ ka nyima duun ηwɛgaga -subhali. We
'dɛɛ 'gbυ wa mia 'klɪ 'yɪda wa 'ka ɔ 'bha.

¹⁹ Jibhe zɔa, 'in -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya yia 'gbe
nυkplɛ 'bhυ, 'in wa yia mni.

-Zezu -yɔ tlɪtlɪ -figɪsu

(Mt 21.20-22)

²⁰ Zɪ zɪa, wa mɪ 'yloogblυ 'plɪda, 'in -Zezuu
'bɪnɔnya yia wee figɪsu -yɔyɪ, -zugba we ka yɛ weee.

²¹ -We -Zezu gbaa, Pɛɪɪ dɪ 'sibhɪa we -gv la, ɔ nɛɛ:
«Wɪabi, -in yla figɪsu -in bhɪa dɛ gwɛzɛ, we ka yɛ.»

²² -Zezu nɛɛ wa -yla: «A zυ -Lagɔ dɪ -gv. ²³ In nɛɛ
aɪn -yla gbυzɔnυ sɛɛ: nyɪmɛ -ka -gɔgɔ -yla gba: «'Bhυ
da, viteli -na 'dɛ 'nyu lυ,» 'in ɔ dɪ 'ka -we ɔ gbaa da
lɛnυee -gv -mɪ, 'in ɔ 'nɪ dɪ lυ, 'in we nua lɛ. ²⁴ We 'dɛɛ
'gbυ in nɛɛ aɪn -yla, -we weee a yia -Lagɔ -zlɪa yia
bhuhhoe nya, a zυ we dɪ -gv nυ, 'yɪa a yia we, 'in
-Lagɔ 'ka we aɪn 'nyɛ.

²⁵ «Nɪɪ, a -ka -Lagɔ bhuhhoeda -mɪ, 'in nyɪmɛ
yabhloo gbυ -ka aɪn dɪɪ -mɪ, a tɪ ɔ -yɔgbυ 'wυ, 'in
amiaa Dide -ɔ mia yalɪ, ɔ 'ka amiaa gbɔnyuu 'wɔtɪ. [

²⁶ A 'nɪ nyɪmɛɛ -yɔgbυ 'wɔtɪ, amiaa Dide -ɔ mia yalɪ,
ɔ 'na 'ka amiaa -yɔgbυ 'wɔtɪ.]]»

Mɔ -Zezuu 'tɪtɛ bhɔa?

(Mt 21.23-27; Lk 20.1-8)

²⁷ -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya mni 'yaa -mɔ -Zeluzalɛmυ
lυ. Wa mɪ -zieda -mɔ -Lagɔbudu 'kadυ ηwɛɛ, 'in
-Lagɔbubɔnyaa -cian klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya

klaa, we -yɔ Zuifɔɔ nyɪma kpasɪ, wa yia -Zezu -yɔ bɛ.
 28 Wa yia ɔ layibha: «Se -mɔmɔ nya -na nu gbɔnya
 nɪ lɛa? 'In nyɔɔ 'nyɛ -mɪ we lɛnu sea?»

29 ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Gbɔɔ gɔ -bhlo na yia aɪn
 layibhaa, a -ka we 'bɪgɔpali 'bhie, ɔ 'nyɛa 'mɪ se, 'in
 na gbaa ɔ 'ɪnɪ. 30 Nyɔɔ tie *Zaan ɔ batizee nyɪma,
 -Lagɔ -wa yaayɪ, nyɪma -wa yɪ? A gba 'mɪ -yla we.»

31 'In wa yia we -gɔ kpɛɪɛ bhli, 'in wa nɛɛ: «-A -ka
 gba, «-Lagɔ tiea ɔ», 'in ɔ yɪbhaa -aɪn laɛ: «Lɛɛ ka 'gbɔ
 a 'nɪ ɔ wɛɪ 'wɔɪwɔnua?» »

32 Wa mɪ nyɪma sɔda, nɪ, -maa nɛɛ Zaan mɪa -
 Lagɔgbɔɔ -falɪpanyɔ -wa. We 'dɛɛ 'gbɔ wa 'nɪ mneni
 wa 'ka gba nɪ, nyɪma tiea ɔ.

33 We 'dɛɛ 'gbɔ, wa nɛɛ -Zezu -yla: «-ɔ tiea Zaan,
 -a 'nɪ ɔ -yi.»

'In -Zezu nɛɛ: «We -ka 'sa -mɪ, ɔ 'nyɛa 'mɪ wee
 gbɔnya -mɪnu lɛnu se, -amɪ 'na 'ka 'ya -mɔɔ -kanyɔɔ
 'ɪnɪ aɪn -yla gba.»

12

*-Zezu 'paa gbɔɔ nine ɔ -yɔwɔsɔɔɔnya -yla
 (Mt 21.33-46; Lk 20.9-19)*

1-Mɔɔ 'bɪgɔ, 'in -Zezu yia wa -yla gbɔ gbagbɛ bhli
 gbɔɔ nine -papɛ nya: «Nɪ, nyɪmɛ yabhlo 'paa *-
 dlɔkpaa. Wee kpaa mɪa, 'mɔ ɔ bibelia 'suo. ɔ nɔa
 *-dlɔyaa 'wɔnyazɔlu lɛ, 'in ɔ yia kpaagɔtalɪ -gbagbɔ
 'sɔbhaa. ɔ 'bhua -busalubhonɔnya 'wɔ, -zugba -
 maa lo wee kpaa. 'In ɔ yia 'lakpa 'wɔ mɪ.

2 «Tɔɔn, -dlɔya -sa bhla 'ka bɛ, 'in ɔ yia ɔ
 zɔlubhonɔnyɔ yabhlo tie waa -busalubhonɔnya
 'bɪ, wa 'ka ɔ -nu wla. 3 Wa sloa -mɔɔ 'wluo, wa bhɪtia

-moo, 'in wa yia -moo vu kwε klo nya. ⁴ Ɔo-dlɔkpaa -kanyɔ yi 'yaa ɔ zɔlubhonɔnyɔ -putu tie. -Moo mɔia, -moo wa bhitɔia 'wluo, 'in wa yia -moo vɛli. ⁵ Ɔo kpaa -kanyɔ yi 'yaa nyɔmaa tanɔ tie, 'in wa yia -moo 'bha. 'Sa ɔ tiea nyɔmaa -zlo, tɔlɔa wa bhitɔia, 'in wa yia tɔlɔa 'bha.

⁶ «Nyɔmε -bhlogbɔɔ -tɔa ɔ kwesi, mɔ -wa ɔ 'yu ɔ -ka zε ɔ -kalia. -Moo ɔ tiea wa -gbε lɔgada, -zugba ɔ pɔpalia dli la nu, -moo wa yia 'nɔɔwε zɔa. ⁷ -Bha waa -busalubhonɔnya gbɔgbalia -ylaε: «Ɔ 'kaa cɔ ɔ kpaa -kanyɔ 'bɔ li, mɔ nu. -A mɔi ɔ 'bhaa, 'in wee kpaa 'ka -amɔaa -nɔ -zε.» ⁸ Wa sloa ɔ 'wluo. Wa 'bhaa ɔ, 'in wa yia ɔ 'kwie viteli kpaa lɔɔ.

⁹ «'Lee, sa ɔ kpaa -kanyɔ 'ka nɔa? Ɔ 'dε yia yia, ɔ 'ka nyɔma tie, wa 'ka waa -busalubhonɔnya 'bha, 'in ɔ 'ka kpaa nyɔma -putu yoo 'nyε.

¹⁰ «-We mɔia -Lagɔsɛbhε 'wɔ cɛɔda, a 'nɔ -slo we zɛli? We nεε:

Ɔtɔkpa, -we -budusubhanya -saa kwnεε,
mɔ -zεa gwɔgwɔyli -tɔkpa -zɔnɔ.

¹¹ -Ɔ nɔa gbɔ nɔ lε, Jejitapε -wa.

'In wee gbɔ mɔia, -a -ka we 'yɔ,
'in we namanɔia -amɔaa dli.»

¹² Wee gbɔɔ nine mɔia, Zuifɔɔ 'yugalɔnya -yi we 'ji nu, ma -yɔ -Zezu -saa we. Wa ka 'klɔ 'yɔ, wa 'ka ɔ kpa. Nu, nyɔmaa -zlo wa mɔia sɔdaa 'gbɔ, wa yia ɔ -yɔ 'bhɔ, 'in ɔ yia mɔi.

*'Gwεzi plɔlɔe *Sezaa kwεε
(Mt 22.15-22; Lk 20.20-26)*

¹³ Falizɔnyɔma tɔlɔa -yɔ Ewɔlɔɔ nyɔma, 'ma wa tiea -Zezu -gbε, wa 'ka ɔ zɔ bhli, 'in ɔ 'dεε gbagbawɛli 'ka ɔ gbɔan. ¹⁴ Wa yia, 'in wa nεε ɔ -yla: «-Amɔaa -Slɔlunyɔ, -a -yi we 'ji nu, -we -na gbaa, gbɔzɔnɔ -wa.

-I'in sɔ gbɔɔ 'yli, 'in -i'in sɔ nyimɛ 'ylilo -ɲwɛɛ. Nu, sa -Lagɔ 'yibhaa nyimɛ -mɪ, 'mɔ -na slolua gbɔzɔnɔ sa. We mɪ tɪklɪ nu, -amɪaa tite nɔkplɛ, -a plɔlɔ *Sezaa kwɛɛ *nisɔn -gwɛzii? -A plɔlɔ we yaayɪ, -a 'na plɔlɔ we -nu?»

¹⁵ -Zezu -yi we 'ji nu, wa gbagbawɛli -yɔ wa 'wlukɔɔn la pɔpalɛ 'nɪ -mɪ -bhlo. ɔ nɛɛ wa -yla: «Lɛɛ -lu ka 'gbɔ a bhli 'mɪ zɔa? A -la 'mɪ *Wlɔmɔ -tama yabhlo, in 'ka we 'yl.» ¹⁶ Wa 'nyɛa ɔ tama yabhlo yoo, 'in ɔ yia wa layɪbha: «'Lee, nyɔɔ ka 'wlu -yɔ ɔ ɲnɪ mɪ da we -gɔa?»

'In wa nɛɛ ɔ -yla: «Sezaa -wa.»

¹⁷ -Bha ɔ gbaa wa -yla: «-We -ka Sezaaa -nɔ, a 'nyɛ we Sezaa yoo, 'in -we -ka -Lagɔɔ -nɔ, a 'nyɛ we -Lagɔ yoo.»

'In ɔ gbɔɔ 'bɪgɔpalɪ wɛli yia wa ɲwɛgaga -sɔbhali.

**Sadusenyima kpɛla tɪtɪɲyaa tɪtɪɛ lɔ 'wɔsɔgbɔ
(Mt 22.23-33; Lk 20.27-40)*

¹⁸ *Sadusenyima mɪa, wa nɛɛ nu, tɪtɪɲyaa 'nɪ mnɛni wa 'ka tɪtɪɛ lɔ 'wɔsɔ.

Wa tɔlɔa yia -Zezuu -gbɛ, 'in wa nɛɛ ɔ -ylaɛ: ¹⁹ «-Slolunyo, -we mɪa cɛɪda Moizu tite 'wɔ, mɔ mɪa da. Nu, nyimɛ -ka 'ɲwnɔ kwa, ɔ -yɔ ɔ 'nɪ gwali, ɔ -ka tɪ, ɔɔ ɲwnɔ -tɔa ɔ 'bɪgɔ, ɔ bheli kwaa ɔ, 'in ɔ -yɔ ɔɔ 'ɲwnɔ 'sɔ 'ka ɔ bhelii zɔa lala, 'in -mɔɔ 'ɲnɪ 'ka dɔdɔ -gɔ -tɔ. ²⁰ Sa 'bhisa, nyimɛ yabhlo ka nɔkpasuyua gbesɔ, 'in wa kpasa yia 'ɲwnɔ kwa. ɔ -yɔ ɔ 'nɪ gwali, 'in ɔ yia tɪ. ²¹ Wa 'sɔnɔ kwaa ɔ bhelii -dɔgbɔɲwnɔ, -mɔɔ -yɔ ɔ 'nɪ gwali, 'in -mɔɔ yi 'yaa tɪ. ɔɔ 'ɲwnɔ -bhlokpade yia waa bheliaa tanɔ kwa. ²² 'Sa wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔɔ 'ɲwnɔ -bhlo -bhlo, wa -yɔ ɔ 'nɪ gwali, 'in wa yia tɪ. Wa 'bɪgɔ, ɔɔ 'ɲwnɔ yi 'yaa tɪ.

²³ «'Lee, 'yli -we nya tɪtlɪnya yia 'wʊsɔa, nyɔɔ ka 'ŋwɔɔ ɔ -maa? Nu, wa 'dɛ gbesɔ kwaa ɔ -bhlo -bhlo.»

²⁴ -Zezu nɛɛ wa -yla: «A ka 'yoo mnɔ, -we ka gbʊ -wa, a 'nɪ -Lagɔsɛbhɛ -yi, 'ɪn a 'nɪ -Lagɔɔ 'tɪtɛ -yi. ²⁵ Tɪtlɪnya -ka 'wʊsɔ, nʊkpasia -yɔ 'ŋwɔɔ 'na 'ka kʊkwali, nɪ, 'anzɪnya -we mia yali, we 'bhisa wa yia -tʊa. ²⁶ 'Lee, we -ka tɪtlɪnyaa 'wʊsɔgbʊ, -we mia cɛɪɪda Moizɪ 'sɛbhɛ 'wʊ, a 'nɪ -slɔ we zɛɪɪ? Da misagʊsu pilɛɛ -bhɔa 'yli, 'ɪn -Lagɔ nɛɛ Moizɪ -ylɛɛ: <-Amɪ-wa *Ablaamʊʊ -Lagɔ, *Izakɪ -Lagɔ, *Zakɔbʊʊ -Lagɔ.> » ²⁷ 'ɪn -Zezu yia we -gʊdɪɛ: «-Lagɔ mia, 'yliyɔganyaa -Lagɔ ɔ -mia. ɔ 'nɪ tɪtlɪnyaa -Lagɔ. A ka mnɔ bhabha.»

*-Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo gbaa gbʊzɔnʊ
(Mt 22.34-40; Lk 10.25-28)*

²⁸ Wa mɪ -Zezu laylada, 'ɪn -Lagɔɔ titee gwesanyɔ yabhlo yia we 'nʊ. ɔ 'yia nɪ, -Zezu mɪ wa wɛɪɪ 'bɪgʊpalɪda 'nanʊʊ, ɔ bɛa ɔ -yɔ, 'ɪn ɔ yia ɔ layɪbhɛɛ: «-Lagɔɔ tite weee glaa, -mʊmʊ -wa we 'kadʊa?»

²⁹ -Zezu yia we 'bɪgʊpalɪɛ: «Tite weee glaa, -we -wa we 'kadʊ mʊ mia da: <*Izlaɛɪnyɪma, a pʊ yukwli. Nu, Jejitapɛ mia, -amɪaa -Lagɔ -wa, ɔ -bhlogbɔɔ. ³⁰ Jejitapɛ, ɔ -wa -na -Lagɔ, -ɪn -kalɪ ɔ zɛ -na dɪ weee nya, -na zuzu weee nya, -na 'wlukʊʊn lapʊpalɪe weee nya, -na 'tɪtɛ weee nya.> ³¹ Wee titee 'sɔnʊ nɪ: <-ɪn -kalɪ -na -libheyɪ zɛ -na 'dɛ 'bhisa.> Tite, -we 'kaa tite sɔ nɪ 'wʊzi, we 'nɪ -mɪ.»

³² ɔɔ titee gwesanyɔ nɛɛ: «Gbʊzɔnʊ -wa. -Lagɔ -bhlogbɔɔ, ɔ 'nɪ 'sɔ -mɪ. ³³ Nyɪmɛ -ka -Lagɔɔ zɛkalɪ ɔ dɪ weee nya, ɔ 'wlukʊʊn lapʊpalɪe weee nya, ɔ 'tɪtɛ weee nya, ɔ 'dɛ weee nya, 'ɪn ɔ -ka ɔ -limaa zɛkalɪ ɔ

'de 'bhisa, -muv nanı 'yli we -zi 'slaka weee, we -zi nyime 'ka wlawlalu sie -Lagɔ -yla.»

³⁴ ɔ 'palia we 'bigu gbuyilo nya, -Zezu 'yia we -yo, 'in ɔ neɛ ɔ -yla: «-Lagɔɔ -na 'wlulapilie 'nı -sleen latlɔɔ.»

-Muv 'bigu, nyime, -ɔ 'kaa 'tite 'yi ɔ -yo -Zezu 'ka kpeli, -mɔɔ 'nı 'yie.

-Lagɔɔ -Bhasanyɔ: nyɔɔ ɔ -mia?

(Mt 22.41-46; Lk 20.41-44)

³⁵ -Zezu mı nyıma gbɔsloluda -Lagɔbudu 'kadu ɲweɛ, 'in ɔ neɛ: «Waa -Lagɔɔ titee gwesanya neɛ nu, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ mia, -Davidu yu -wa. Lee -lu ka 'gbu wa yi 'sa gbaa? ³⁶ Nu, -Davidu 'debhie -gbolu, -ɔ Zuzu 'Pɔpa 'nyea 'tite, ɔ neɛ:

«Jejitape neɛ na -Kanyɔ -yla:

«-In -dı da la na lilisɔɔ.

'In in 'ka -na tɔnyıma -na bhu zɔ lapali.» »

³⁷ Nu, -Davidu 'de -ka ɔɔ -Lagɔɔ -Bhasanyɔ la «na -Kanyɔ», sa ɔ mneni ɔ 'ka ɔ 'yu -zea?»

(Mt 23.1-12; Lk 20.45-47)

Nyımaa -zlo mia -bha, 'in ɔ gbagbaweli yia wa 'muna 'wɔla. ³⁸ ɔ mia wa -sloluda, ɔ neɛ: «A zu amıaa 'de 'yliyɔ -Lagɔɔ titee gwesanyaa gbegbein. Wa 'yibha tɔlo -bana 'kadı 'wɔplaplie, -zugba wa zie we nya. Wa 'yibha wa -sa wa fu wa 'nɔɲwezɔvɔe nya -zejila 'wɔ. ³⁹ -Lagɔbudu zɔ -yo 'fetinya -gu, 'yugbein ladıdie wa 'yibhaa kpe -zɔnɔnya -gu. ⁴⁰ -Dugbanɲni wa saa -maa -lu weee kwɛɛ. 'In wa bhubhoea -Lagɔ nyıma 'yia 'wɔ kpokpo, nyıma tiklu 'bhisa. We 'gbu, -Lagɔ yia wa -yɔgbu 'wubhu, 'in wanɔɔ -kasɔ 'ka nyıma tɔɔbaa -nu 'wɔzi.»

-Lagɔɔ 'nyɛnyɛ -zɔnu

(Lk 21.1-4)

⁴¹ -Zezu -dɪ 'gwɛzii -gbo kwesi la, -zugba ɔ yla nyuma -maa palɪ -mɔ 'gwɛzi -dɔlv -gɔ. Nu, 'ɲɪmnɪnyaa -zlo palɪ -mɔ 'gwɛzi duun.

⁴² Bobabha -dɔgbarɲwɔ yabhlo yia, ɔ palɪ -mɔ tamayua 'sɔ -we 'nia -valɛ -ka.

⁴³ -Bha -Zezu gbaa ɔ 'bɪnɔnya -yla: «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnu saɛ: bobabha -dɔgbarɲwɔ mia dɛ nɪ, 'gwɛzi ɔ wlaa dɛ, we -zi nyuma weee -nu 'wɔ. ⁴⁴ 'Nɲɪmnɪnyaa mia, 'gwɛzi -we wa gbɔ 'nia 'wɔ -mɪ, 'mɔ wa wlaa. Nu, ɔɔ ɲwɔnɔ mia, ɔ boba 'wɔ, 'gwɛzi -we ɔ 'kaa lili, 'mɔ ɔ wlaa.»

13

-We slolua dɔdɔv bhɪa bhla, mɔ nɪ

¹ -Zezu 'tlaa -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'ɪn ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo nɛɛ ɔ -ylaɛ: «Na -Slolunya: yi 'saa wa, tukpa -zɔnu, we -budu nanɪ 'yli 'lɛ!»

² 'In ɔ yia we 'bɪgɔpalɛ: «Gbɔzɔnu -wa, tukpanya -na yia dɛ -yɔ -gɔladɪdlɪda, we 'yabhlogbɔɔ 'na 'ka we -libheyi -gɔ -tɔ. Jitea we 'dɛ weee yia.»

³ Wa mɪa Olivɔsunyaa -gɔgɔ 'wlu, -mɔ wa -dɪa la, -zugba wa yla -Lagɔbudu 'kadɔ. Da wa -nyaa 'wɔ, Pielɪ klaa, 'Zake klaa, Zaan klaa, we -yɔ Andlee, 'ɪn wa yia ɔ layɪbha: ⁴ «Lɛbhla -mɔv 'ka lɛnɔa? 'In lɛɛ -lu 'ka we -aɪn -slolu, nɪ, we bhla ka cɪpaa?»

(Mt 24.4-14; Lk 21.8-19)

⁵ ɔ nɛɛ wa -yla: «A zɔ amɪaa 'dɛ 'yliyɔ, -mɔv yi 'wlv nɪ, wa nɔ aɪn -dawli 'wɔ. ⁶ Nyuma -duun yia na 'ɲɪ -gɔ yia, 'ɪn wa 'ka gbɛɛ: «-Amɪ -wa -Lagɔɔ -Bhasanyɔ!» 'ɪn wa 'ka nyuma duun -dawli 'wɔnɔ.

⁷ «A -ka 'nɔ nɪ, wa mɪ tʊɡɔda da -kwɛɪn, 'ɪn a -ka 'nɔ nɪ, wa mɪ tʊɡɔda da 'pɪpɪ, a 'na nɔnɔ nyano -nɪ. We mɪ nɪ, we nɔ lɛ, -mʊʊ 'nɪ -slɔ dʊdʊʊ bɦɪalɪda. ⁸ Tʊ yia laga 'sɔ nyɪdɪ 'wʊsɔa. 'ɪn nyɪmaa 'wɪlʊlapɪɪnyɔ yabhlo 'ka nyɪmaa 'wɪlʊlapɪɪnyɔ -ɡʊdʊ -yɔwʊsɔlʊ. Dʊdʊ yia zuklua da tɔlʊa, 'ɪn ŋwɔ 'ka yi. Sa 'ŋwɔn -ka gwalia yi ɔ sɪa, 'sa wee dʊdʊʊ bɦɪabhɪee gwedɪda yia -mɪa.

⁹ «Amia mia de, a zu amiaa 'de 'yliyo. Gbɔwɔbhunya 'yu wa yia ain kwaa. Bɛtia wa yia ain -Lagɔbudunya zo. Dɔdɔɔ 'wlulapilunya -yɔ nyimaa 'wlulapilunya 'yu wa yia ain laa na 'gbɔ, 'in na gbɔdayinya a yia -zɛa wa 'yu. ¹⁰ Tiada, -Lagɔgbɔ wa yia gbaa 'lakpanya weee -yla. ¹¹ Wa -ka ain gbɔwɔbhunya 'yu kwa, a 'na lɔlɔ dli -ni, -we a 'kaa gbaa 'gbɔ. -Mɔɔ bhla, wɛli -we a 'kaa gba, -Lagɔ yia we ain nɔwɛɛ zɔa. We'e 'bhɔ amiaa 'dɛɛ 'wlukɔɔn, Zuzu 'Pɔpa wlaa we.

¹² «Nyɛmɛ yia ɔ bheli wlaa wa 'ka ɔ 'bha. 'Sa -
bhlokpade, dide yia ɔ 'yu wlaa. 'Yua yia wa didea
-yɔwɔsɔɔwa wa 'ka wa 'bha. ¹³ Na 'gbɔ, nyuma weee
yia aɪn 'wɔnyɛa. Nyɛmɛ-ɔ 'nɪ 'mɪ dɪ -gɔ -sa, 'ɪn ɔ 'ka
we bhloluda nyni, -Lagɔ yia ɔ gbɔ 'wɔsaa.

(Mt 24.15-31; Lk 17.23-24, 21.20-28)

¹⁴ «Nyume -ɔ -ka 'sebhɛ ni zɛli, ɔ 'nu we 'wɔla. Nu, -lu -Lagɔ 'ni'a 'yɪbha, 'in -we saa -lu weee la, -ɔ -ka we -yɔyɪ ladɪda, da we 'na 'ka yaa -mɪ, -ɔ -ka 'sebhɛ ni zɛli, ɔ 'nu we 'wɔla. Nyɪma -wa -ka Zudee -dɔdɔ -gɔ -mɪ, wa -yɔ -gwagwie mɪni zizea -gɔgɔnya 'wlu. ¹⁵ Nyume, -ɔ -ka nyapɛda -mɪ 'pipee, ɔ 'na mɪni ɔ -lu 'wɔbhua -budu zɔ -ni. ¹⁶ 'In -mɔmɔ -ka kpaa -mɪ, -mɔɔ 'na yili -mɔɔ -bana 'bhɔ -zɔɔ -ni. ¹⁷ Lɛɛ gbɔnyuu yi 'sa nɔkplabhue ŋwɪ -yɔ 'ŋwɪ -wa

mia 'yua 'nyenida ylia, wee 'ylinya -mini nya! ¹⁸ A bhubhoe -Lago, we yi lenu n̄wotloyibhla. ¹⁹ We bhla mia, siasie 'kadu wa yia 'yia. 'Lee, -a -ka 'bhaa 'wlv, we 'sasokpa -nu ka -slo lenu? 'In le we yia nva yi? -Innya, we 'na 'ka lenu.

²⁰ «-Lago 'ni yaa wee 'yli -gusa, -zugba nyime yabhlogbo 'ni mnenei o 'ka we kwee -di. Nu, nyima o -saa -bha, wa 'gbu o yia wee 'yli -gusaa. ²¹ Wa -ka gba nu, -Lago -Bhasanyo mi -seli, 'in wa -ka gba nu, o mi mo, a 'na lali we gbuzonu -ni. ²² Yocian yia yia, wa 'ka gba, nu, ma -wa -Lagobbu -falipanya -yo o -Bhasanya. Gwedigbu -yo gbu 'kadu wa yia lenva, 'in -wa -Lago -saa -bha, wa 'ka wa -dawli nu. Nu, wa 'na 'ka we mnenei. ²³ 'Mu in gbaa da ain -yla 'gamu. Nu, amia mia de, a zu amiaa 'de 'yliyo.»

²⁴⁻²⁵ 'In -Zezu nee:

«We bhla, wee siasiee 'bigu,
 «Nikpise yia kpaa,
 'ylv 'na 'ka 'pu.
 Nikpise yia kpaa,
 'cu 'na 'ka li.
 Nikpise yia kpaa,
 -zele yia yali 'bhva we 'ka bhli.
 -Lu weee mia yali, zuklua we yia.»

(Mt 24.32-35; Lk 21.29-33)

²⁶ «-Muu 'bigu wa yia o Nyimee 'Yu -yoyia yida -mo yalipapa 'wu, 'tite -yo zli weee nya. ²⁷ -Bha o yia 'anzinya yoo 'paa, dudu weee -gu. 'In, -wa -Lago -saa -bha 'gbe weee 'wu, wa 'ka wa la.

²⁸ «-We figisu lolua ain, a 'nu we 'wula. We 'kliya -ka tlomanida -mi, 'in we -ka tɔpɔda -mi, a -yi we 'ji nu, 'nyu -lva bhla ka cipa. ²⁹ 'Sa -bhlokpade a -ka

'sasokpa -gbu -mini 'yi lenoda, a yibheli we 'ji nu, ɔɔ *Nyimee 'Yu ka cipa, ɔ 'ni -sleen latlolu.

³⁰ «In nee ain -yla gbuzonu sae: desleen -nyimaa 'de weee 'na 'ka tli, 'in wee gbunya -mini 'kaa lenu.

³¹ Yali -yo dudu mia, la we yia 'bhva, nu, na weli 'na 'ka labhu 'mnumnu. ³² Nyimee yabhlogboɔ 'ni wee siasiee bhla -yo we 'yli -yi. Yali -anzinya -yo -Lagoo 'Yuu 'debhie 'ni wee 'yli -yi. Nu, na Dide -bhlogboɔ -yia we 'yli.

³³ «We 'dee 'gbu, a zu amiaa 'de 'yliyɔ. A -tu 'yliyɔgada. 'Yli -we nya gbu ni 'kaa lenu, a 'ni we -yi.

³⁴ We 'wlu sae, nyimee yabhlo -ɔ mi 'lakpa 'wu mnida. ɔ 'kaa mni, ɔ yia ɔ zu -nyima lubho 'woladlili. 'In ɔ nee kloloo ɲwekunya -yla: «In 'na ɲwɔnu 'ytaa -ni.»

³⁵ We 'dee 'gbu, a -tu 'yliyɔgada, a 'na ɲwɔnu 'ytaa -ni. Bhla -we nya -buduu -kanyɔ 'kaa yi, -de jibhezaoo, -de saboo, -de zligoo, -de zlukpɛoo, a 'ni we -yi.

³⁶ ɔ -ka ain 'tlali, ɔ 'na yili ain ytaa ɲwɔda -ni. ³⁷ -We in mia da ain -yla gbada, mu na gbaa nyima weee -yla. A -tu 'yliyɔgada.»

14

Zuifvu -cian zva -Zezuu -yɔgbu

(Mt 26.1-5; Lk 22.1-2; Zn 11.45-53)

¹ Nu, we -tu 'wu 'yli 'sɔ *'Wuzitiylu 'feti -yo Zuifvu 'floo 'nia *gɔɔ -yo -kaa 'feti 'ka nyini. -Lagɔbubɔnyaa -cian -yo -Lagoo titee gwesanya yia -Zezuu -yɔyli pla wa 'ka ɔ kpa -dawli nya, 'in wa 'ka ɔ 'bha. ² Wa nee: «-A 'na kpali ɔ 'feti 'yli nya -ni. We 'ni -muu, 'in 'gbe gbugblolua.»

*'Nwnɔ yabhlo slua -Zezu 'wluo *-lasiklɔ*

(Mt 26.6-13; Zn 12.1-8)

³ -Zezu mia Betani, solibhanyo 'Simoo -budu zo, da o mia lida, 'in 'nyono yabhlo yia -mo pla. Oo 'nyono, o ka -bhonyida kwee. * -Lasiklo -zonu, -we ka -vale 'tea, we mi we 'wu. O -dia wee -bhonyida -bli nyee, 'in o yia wee -lasiklo -Zezuu 'wluo slu.*
⁴ Nyuma toba mia -bha, 'in -maa yia 'ce 'pa, -zugba wa 'yibhal yibhal la: «Lee -lu ka 'gbu o nyumo -lasiklo nia? ⁵ Wa mnenei yaa wa 'ka we pelu 'pa 'gwazi duun lu, -we nyume 'kaa 'yi -zu nyee, 'in wa 'ka we bobabhanya 'nye.»

'In wa yia o 'nyono -yo 'cepali. ⁶ -Zezu nee wa -yla: «Lee -lu ka 'gbu a siali oa? A 'tide o 'yi. -We o nua 'mi -yla le, gbu -zonu -wa. ⁷ Nu, bobabhanya mi ain glaa 'yi weee nya. Da a -ka 'yibhal, a mnenei a 'ka wa 'nani 'wunu. Nu, -ami mia, in 'ni ain glaa -mi 'yi weee nya. ⁸ -We o mnenei, 'mu o nua 'mi -yla le. Nu, -lasiklo o tia 'mi -yo gbawlaa 'gbu 'gamu. ⁹ In nee ain -yla gbuzonu sae: da wa yia -Lagobu gbaa dudu weee -gu, -we nyono ni nua da le, gbaa wa yia we, 'in o lenugbu 'ka nyuma dli 'wu -tu.»

*Zudas yibha o 'ka -Zezu wla
 (Mt 26.14-16; Lk 22.3-6)*

¹⁰ -Zezuu 'binanya kugbua le 'so glaa, nyume yabhlo, wa laa Zudas Isikaliot, mo mnia -Lagobubonyaa -cian -gbe, o 'ka -Zezu wla. ¹¹ Wa 'nua we, 'in we yia wa 'muna 'wula. 'In wa nee o -yla: «'Gwazi -a yia -mi 'nye.» Sa o 'kaa nu o 'ka -Zezu wla, -bha o bhla we 'yooo datale.

* **14:3** Wee -lasiklo -bhonyida mia, tukpa wa laa alibali, mu nya wa nua we le. Wee -lasiklo, wa laa nali.

*-Zezuu 'binɔnya pia 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu
(Mt 26.17-25; Lk 22.7-14; Zn 13.21-30)*

¹² Floo 'nia gɔɔ -yɔ -kaa 'feti ka nyini. We 'ylɔ tianɔ -we nya wa bhaa *bhlabhleyua 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu nya, wee 'ylɔ nya -Zezuu 'binɔnya 'yibhaa ɔ laɛ: «Mɔ -in 'yibha -a mni -mɔ -yla 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu pia?»

¹³ -Zezu tiea ɔ 'binɔnya 'sɔ, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «A mni -zɔɔ. A -ka -mɔ nyini, nyimɛ -ɔ 'nyunyida mia 'wlu, a -yɔ ɔ yia 'wɔgbelia, a mni ɔ 'bi. ¹⁴ ɔ -ka -budu -mɔmɔ zɔ pla, a gba wee -buduu -kanyɔ -yla: <-Amiaa -Kanyɔ nɛɛ, «'Lee, -buduu 'yu -we zɔ -a 'kaa -amiaa 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu li nɔ, mɔ we mia?» > ¹⁵ 'In ɔ slolua aɔn -buduu 'yu 'kadɔ yabhlo 'klɔ, -mɔ -budu 'wlu, -we zɔ -gɔladɔ -li -zɔnɔ mia. -Mɔ a 'kaa -amiaa 'Wɔzitiylu 'feti -gv -lililu pili.»

¹⁶ Wa mnia, wa nynia -zɔɔ, 'in sa -Zezu gbaa wa -yla, 'in wa yi 'saa we ylɔ. 'In wa yia wa 'feti -gv -lililu pi.

*-Zezu -yɔ ɔ wlawlanyɔ lia
(Mt 26.20-25; Lk 22.14; Zn 13.21-30)*

¹⁷ Jibhe zɔa, 'in -Zezu -yɔ ɔ 'binɔnya kugbua lɛ 'sɔ yia yi. ¹⁸ Da wa mia lida 'tabhle -gv, -Zezu nɛɛ: «In nɛɛ aɔn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: aɔn glaa, nyimɛ yabhlo in -yɔ ɔ mia da lida nɔ, mɔ yia 'mɔ wlaa.»

¹⁹ Tɔɔn, wa plɛ sumania, 'in wa yia ɔ layibha -bhlo -bhlo. «We 'nɔ -ami, we 'nɔ mɔɔ?»

²⁰ ɔ nɛɛ wa -yla: «Amia kugbua lɛ 'sɔ glaa nyimɛ yabhlo -wa. In -yɔ ɔ 'sɔ mɔ 'floo 'ɲwada zapɔ -bhlo lɔ.

²¹ Gbɔzɔnɔ -wa: sa we mia cɛlida -Lagɔsɛbhe 'wɔ ɔ daa, 'sa ɔɔ Nyimɛ 'Yu yia mnia. Nɔ, nyimɛ -ɔ 'kaa ɔ

wla, 'in wa 'ka ɔ 'bha, gbonyuu mi -mɔɔ -nu nya. Wa 'ni yaa -mɔɔ gwalɪ, we nanɪ 'yli.»

-Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya lia

(Mt 26.26-30; Lk 22.15-20; 1 Kol 11.23-25)

²² Wa mia lida, 'in -Zezu yia 'floo 'wɔbhɪ. ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in ɔ yia we ladɪdlɪ. ɔ dlilia we ɔ 'bɪnɔnya 'wɔla, 'in ɔ nɛɛ: «A 'bhu we 'wɔ, na ku -wa.»

²³ -Muɔ 'bɪgɔ, 'in ɔ yia nu -kɔpɔ 'wɔbhɪ, ɔ 'paa -Lagɔ fuo, 'in ɔ yia we wa yoo 'nyɛ -bhlo -bhlo, 'in wa 'dɛ weee yia we 'ma. ɔ nɛɛ:

²⁴ «-We mia da nɪ, mu -wa na 'pɪɔn -we yia jitea nyɪma duuun 'gbɔ, 'in we 'ka -Lagɔ -yɔ nyɪma 'sɔ 'wɔsuslolu. ²⁵ Nu, in nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: zɪ -Lagɔ -ka dɔdɔ 'wlulapɪlɪ, we zɪ na maa nu lolu. We 'yli 'nɪ -slɔ nyɪni, in 'na 'ka nu 'ma.»

²⁶ Wa bhɪa -Lagɔ -lɔɔ 'bhie, wa yia 'tla, 'in wa yia *Olivɔsɪnyaa -gɔgɔ 'wlu mɪ.

-Zezu nɛɛ nu, Piɛlɪ yia ɔ gbɔ kpɛlia

(Mt 26.31-35; Lk 22.31-34; Zn 13.36-38)

²⁷ -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Bɪ a yia 'mɪ 'bhɪa. Nu, we mɪ cɛɪda -Lagɔɛbhɛ 'wɔ:

«Bhlabhɪɛɛ 'yliyɔzɔnyɔ na yia 'bhaa,
'in bhlabhɪɛɛna 'ka lamnɔ.»

²⁸ Nu, in -ka tɪlɪ, in -ka 'wɔsɔ lɔ, Galilee na yia aɪn wɔlɔa mɪa.»

²⁹ Piɛlɪ nɛɛ ɔ -yla: «Nyɪma weee -ka -mɪ 'bɪ 'bhɪ, -amɪ 'na 'ka we lɛnɔ.»

³⁰ 'In -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪɛ: «In nɛɛ aɪn -yla gbɔzɔnɔ saɛ: -zɛɛn sabɔ mia, -na kpɛlɪ na gbɔ 'wɔla -zakpa ta, -zugba -kɔkɔ 'nɪ -slɔ -zakpa 'sɔnɔ gbo.»

³¹ Pielɩ nɛɛ -bhlokpadeɛ: «-Innya, we 'nɩ -mɔv! We -ka 'bha wa 'ka -in -yɔ 'mɩ 'sɔ 'bha, in 'na 'ka -na gbɔ kpɛli.»

Tɔvɩ, wa 'de weee yia wee wɛli -bhlo gba.

*-Zezu bhubhoea -Lagɔ Getisemanee
(Mt 26.36-46; Lk 22.39-46)*

³² -Mɔv 'bɪgɔ, -Zezu -yɔ ɔ 'bɪnɔnya 'sɔ nynia Getisemanee, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «A -di de la. In 'ka -Lagɔ bhubhoe.»

³³ ɔ -yɔ Pielɩ klaa, *'Zake klaa, we -yɔ *Zaan, wa yia mɩ. -Bha ɔ -gɔ yia, 'in 'pɪɔn yia ɔ dli 'wɔ slo. ³⁴ ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Na dli ka sumanɩ bhabha. A -tɔ -seli, a -tɔ 'yliyɔgada.»

³⁵⁻³⁶ ɔ bea 'yu -sɛ, ɔ -gbliɩ dɔdɔ la, 'in ɔ yia -Lagɔ bhubhoe, ɔ nɛɛ: «*Aba! Dide! -In mneni -in 'ka -lu weee lenɔ. -In -ka we 'yɪbha nɩ, -in vlali 'mɩ siasie 'kadɔ -mɩnɩ gwe. Nɩ, we 'na -zɛli na dɔmagbɔ -nɩ: we -zɛ -na dɔmagbɔ.»

³⁷ ɔ yia ɔ 'bɪnɔnyaa -gbɛ lɔ, -zugba wa mɩ 'ylaa 'wɔ. ɔ nɛɛ Simɔ Pielɩ -yla: «'Ylaa -na ŋwɔa yɩ? -In 'nɩ mneni -in 'ka 'yliyɔgada -tɔ 'lɛli -bhloo -kpɔaa?

³⁸ A -tɔ 'yliyɔgada, a bhubhoe -Lagɔ, a yi laylagbɔ lɔ bhlili. Nɩ, nyɪmɛɛ dli 'yɪbha we 'ka -lu -zɔnɔ lenɔ, 'in ɔ ku 'nɩ we mneni.»

³⁹ Tɔvɩ, ɔ 'bhɔ 'yaa wa -yɔ lɔ, 'in ɔ yia -Lagɔ bhubhoe wɛli -bhlokpadeɛ nya. ⁴⁰ ɔ yia lɔ, -zugba wa mɩ 'ya 'ylaa 'wɔ, wa 'yli ka 'wɔwɔmanɩ 'gbɔ. Wɛli -we wa 'kaa ɔ -yla gba, we 'nɩ -mɩ.

⁴¹ ɔ yia lɔ -zakpa tanɔ nya, ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «A mɩ 'ylaa 'wɔ -bhlokpadeɛ, nyapɛda a mia yɩ? We -tɔ 'sa. Da wa 'kaa Nyɪmɛɛ 'Yu wla gbɔnyuu -lenɔnya -yla,

we bhla ka nyini. ⁴² A -sɔ 'wɔ, -a 'ka mɪ. A -talɪ, nyɪmɛ -ɔ 'kaa 'mɪ wla, mɔ yia mɔ.»

-Zezu wa yia kpaa

(Mt 26.47-56; Lk 22.47-53; Zn 18.3-12)

⁴³ Da -Zezu mɪa gbada, wɛlɪ mɪ ɔ ŋwɛɛ, tɔɔn Zudasɪ yia yi. Ɔɔ Zudasɪ mɪa, ɔ mɪ -Zezuu 'bɪnɔnya kugbua lɛ 'sɔ glaa. 'In ɔ -yɔ nyɪmaa -zlo yia yi, tɔgɔgbɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ. Nɪ, -Lagɔbɔbɔnyaa -cian klaa, -Lagɔɔ titee gwesanya klaa, we -yɔ nyɪma kpasɪ, ma tiea wa. ⁴⁴ Zudasɪ, -ɔ 'kaa -Zezu wla, sa ɔ 'kaa ɔ wla, ɔ ka we wa -yla gba. Ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ in -ka gbleli nɪ, mɔ -wa. A kpa ɔ, a -yɔ ɔ 'sɔ mɪ, a zɔ ɔ 'yliyo 'nanɔ.»

⁴⁵ Zudasɪ nɪnia -Zezu kwesi, 'in ɔ nɛɛ: «*Wlabi.» 'In ɔ yia ɔ gbleli. ⁴⁶ -Bha wa yibhelia -Zezu, 'in wa yia ɔ kpa. ⁴⁷ Ɔ 'bɪnɔnyɔ yabhlo -saa tɔgɔgbɛ tukpa 'wɔ tɔɔn, ɔ yia *-Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ zɔlɔbhonɔnyɔ yabhlo yukwli 'wlu -dɪ.

⁴⁸ -Zezu nɛɛ wa -yla: «'Wienyɔ in -mɪa, 'in a yia 'mɪ kpaa yi tɔgɔgbɛ -yɔ su kibhe nya kwɛɛ -nya yi?

⁴⁹ -Innya, 'yli weee nya, in mɪ aɪn glaa gbɔ -sloluda -mɔ -Lagɔbudu 'kadɔ zɔ, 'in a 'nɪ 'mɪ kpa. Sanɛɛ a kpaa 'mɪ, 'in -we mɪa cɛlɪda -Lagɔɛbhɛ 'wɔ, we 'ka gbɔzɔnɔ -zɛɛ 'gbɔ.»

⁵⁰ Tɔɔn, 'in ɔ 'bɪnɔnya yia -bha ɔ tɪ -gwagwɛ nya. ⁵¹⁻⁵² Nyimeslɔyu yabhlo yia ɔ 'bɪ, ɔ ka 'naa -bhlogbɔɔ -gɔ. Wa kpaa wee 'naa, 'in ɔ yia we wa kwɛɛ tɪ, 'in ɔ yia -gwa kpanɔ nya.

-Zezu wa kwaa gbɔwɔbhunya 'kadɪ 'yu

(Mt 26.57-68; Lk 22.54-55,63-71; Zn 18.13-14,19-24)

⁵³ Wa yia -Zezu -Lagɔbɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ -gbɛ kwa. Da -Lagɔbɔbɔnyaa -cian klaa, nyɪma

kpası klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya weee, wa gbelia 'wɔ. ⁵⁴ Piɛli mɪ -Zezu 'bɪ, ɔ 'nɪ ɔ -yɔ cɪpa. ɔ plalia -Lagɔɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ -budunwɛɛ, 'in ɔ yia -kosu -yɔ ladi, ɔ -yɔ 'slɔja 'sɔ.

⁵⁵ -Lagɔɔbɔnyaa -cian -yɔ gbɔwɔbhunya weee titaha -Zezu -yɔ la wa 'ka ɔ gbɔ -dɪli, 'in wa 'ka ɔ 'bha, wa 'nɪ gbɔ yabhlogbɔɔ 'yɪ. ⁵⁶ Nyɪma -duun zɔlɔa ɔ yo -yɔ, 'in -maa wɛli 'nɪ bhli -bhlo.

⁵⁷ Tɔlɔa -sɔa 'wɔ, -maa dɪlia ɔ yo gbɔ 'wlu la, 'in -maa nɛɛ: ⁵⁸ «Gbɔ ɔ gbaa, -a ka we 'nɔ. ɔ nɛɛ nɪ, -Lagɔɔbudu 'kadɔ, -we nyɪma 'sɔbhaa da nɪ, -wlɔa ɔ yia we. 'In 'yɪ ta zɔ we -putu -we nyɪmɛɛ sɔ 'nɪa 'tlili, ɔ 'ka -mɔɔ 'sɔbha.» ⁵⁹ Wee gbɔ nɪ -gɔ, wa'a gba wɛli -bhlo.

⁶⁰ -Lagɔɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ -sɔa 'wɔ wa nyɪdɪ, 'in ɔ yia -Zezu layɪbha: «Nyɪma nɪ mɪ -mɪ gbɔ 'wluladɪlɪda. -In 'nɪ mnɛni -in 'ka we -gɔ -saa?» ⁶¹ -Zezu 'nɪ ŋwɛ gba. ɔ -sɔ yaa 'wɔ, 'in ɔ yia ɔ layɪbha: «'Lee, -Lagɔɔ -Bhasanyɔ -in -mɪa yɪ? -Lagɔ ka 'ŋnɪ -a mnɪnɪa, ɔ 'Yu -in -mɪa yɪ?»

⁶² -Zezu yia we 'bɪgɔpalɪ: «Cɪn, 'mɔ in -mɪa. Nyɪmɛɛ Yu yia 'tɪtɛ -ka -Lagɔɔ lilisɔlɔ ladi. 'Yia a yia ɔ yalɔpɔpa -gɔ we nya kwlɪda.»

⁶³⁻⁶⁴ -Lagɔɔbɔnyaa -kanyɔ 'kadɔ yia ɔ 'naa yla 'cɛ nya. ɔ nɛɛ: «ɔ ka -Lagɔ vɛli, a 'dɛ weee ka we 'nɔ. -A 'nɪ -slɛɛn gbɔdayɪnyɔɔ gbɔ -ka.»

ɔ nɛɛ wa -yla: «Amɪa nɛɛ lɛa?»

Wa nɛɛ: «ɔ ka gbɔnyuu lɛnɔ.»

-Zugba wa kpia 'wɔ: «A 'bha ɔ! A 'bha ɔ! A 'bha ɔ!»

⁶⁵ Nyɪma tɔlɔa slua ɔ -dlɛ -gɔ. Wa -gblia ɔ 'naa 'yɪ -gɔ, 'in wa yia ɔ bhɪtɪ -kwli nya, wa nɛɛ ɔ -yla:

«Nyɔɔ 'pa -mɪ -lua? -In gba ɔ 'ɲɪn!» 'In 'sloja yia ɔ 'kpa yukwli 'wɔ sobha.

Pielɪ kpɛlia -Zezuu -gvgbv

(Mt 26.69-75; Lk 22.56-62; Zn 18.15-18,25-27)

⁶⁶⁻⁶⁷ Nɪ, da Pielɪ mɪa 'wɔɔda -mɔ wee -budunwɛɛ, 'in -Lagɔbubɔnyaa -kanyɔ 'kadɔɔ zɔlubhonɔɲwɔ yia yi. Ɔ 'yɪa Pielɪ, 'in ɔ yia ɔ yla tenyii, 'in ɔ nɛɛ ɔ -yla: «-Mɪ mɪa da, -in -yɔ Nazaletɪyu -Zezu 'sɔ mɪ -benyi.»

⁶⁸ Pielɪ nɛɛ: «Yo -wa yo, in 'nɪ ɔ -yi. -We a gbaa dɛ nɪ, i'in 'nɔ we 'wɔla.»

Tɔɔn, 'in ɔ yia 'wɔɔɔ, ɔ yia klolo ɲwɛɛ 'yɪligbe. 'In -kukɔ yia gbo. ⁶⁹ Ɔɔ 'ɲwɔɔ 'yɪ 'yaa ɔ, -wa mɪa -bha, ɔ nɛɛ wa -yla: «Ɔɔ nɔkpasu mɪa da nɪ, ɔ mɪ waa nyɪma nɪ glaa.»

⁷⁰ Pielɪ nɛɛ: «Yo -wa yo.»

Tɔɔn, -wa mɪa -bha, wa nɛɛ Pielɪ -yla: «Gbɔzɔnɔ -wa, -in mɪ wa glaa. Nɪ, Galilee -nyɪmɛ -in -mɪa.»

⁷¹ 'In Pielɪ yia bi, ɔ nɛɛ: «Nyɪmɛ a saa dɛ 'ɲɪn, in 'nɪ ɔ -yi, in -ka yo 'tɔbhɔ, -Lagɔ 'pa 'mɪ -kasɔ 'wɔ!»

⁷² -Bha -bhlokpade, -kukɔ yia -zakpaa 'sɔnɔ gbo, 'in Pielɪ dɪ yia -Zezuu wɛɪ -gv -bho, nɪ, ɔ kpɛɪ -Zezu gbo 'wɔla -zakpa ta, -zugba -kukɔ 'nɪ -sɔ -zakpaa 'sɔnɔ gbo. 'In Pielɪ yia wie bhli.

15

Pilatɪ 'bhua -Zezuu -yɔgbv 'wɔ

(Mt 27.1-2, 11-14; Lk 23.1-5; Zn 18.28-38)

¹ Zɔkpɛ -papa, *-Lagɔbubɔnyaa -ɔɪn klaa, nyɪma kpasɪ klaa, we -yɔ -Lagɔɔ titee gwesanya, waa gbɔwɔbhunya weee, ma bhli wɛɪ -bhlo. Wa gbɔan -Zezu, *Wɔɔmɔ -nyɪmɛ -ɔ pɪɪa Zudee -dɔdɔ

'wlu la, wa laa Pilatı, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ -gbɛ kwa, 'ın wa yia ɔ -mɔɔ yoo 'nyɛ.

² -Bha Pilatı 'yibhaa ɔ la: «'Lee, Zuifɔɔ 'wlu-lapilinyɔ -ın -mia yi?»

-Zezu nɛɛ ɔ -yla: «'Mɔ -ın gbaa dɛ.»

³ -Lagɔbɔbɔnyaa -cian dɪla -Zezu gbɔ duun 'wlu la. ⁴ 'In Pilatı yia ɔ -zakpa 'sɔnɔ layibha: «'Lee, gbɔɔ -zlo wa dɪla dɛ -mı 'wlu la nı, -na nɔ we, 'ın -ı'ın -sa we -gbɔ?»

⁵ -Zezu 'nı we 'yabhlogbɔɔ 'bıɔpalı, 'ın we yia Pilatı ɲwɛgaga -sɔbhali.

⁶ Nı, Zuifɔɔ 'fɛti -ka nyini nı, -kasɔnyımɛ ɔ nyımaa -zlo 'yibhaa, 'mɔ Pilatı tidea 'yi. ⁷ -Mɔ wee -kasɔ 'wɔ, nyımɛ yabhlo wa laa -Balabası -yɔ ɔ -lima mı -mɔ. Ma -yɔ dɔdɔɔ 'wlulapilinya gbɔ bhaa tɔ, 'ın wa yia nyımɛ 'bha. ⁸ -Bha wa gbaa Pilatı -yla: «-We -na nɔ bhaa 'fɛti 'ylı nya lɛ, -ın nɔ we lɛ.»

⁹ Pilatı nɛɛ wa -ylɛ: «Zuifɔɔ 'wlulapilinyɔ mia, 'mɔ ın 'kaa 'yitide yi?»

¹⁰ Pilatı 'dɛ -yi we 'ji nı, zenyidli nya -Lagɔbɔbɔnyaa -cian wlaa -Zezu. ¹¹ Ma zɔlɔa nyıma ɲwɛ nı, wa sumanı we 'wɔ Pilatı 'ka -Balabası -kasɔ 'wɔsa.

¹² -Bha Pilatı gbɛ: «'Lee, Zuifɔɔ 'wlulapilinyɔ mia dɛ nı, lɛɛ -lu ın 'ka ɔ nɔnɔa?»

¹³ Wa 'kpıa 'wɔ, wa nɛɛ: «Kɔlɔ ɔ *su -gbɔ la!»

¹⁴ Pilatı nɛɛ: «Gbɔnyuu -mɔmɔ ɔ nɔ lɛa?»

'In wa yia 'wɔkpı 'tɪtɛɛ: «Kɔlɔ ɔ su -gbɔ la!»

¹⁵ Nı, Pilatı 'yibha ɔ 'ka nyımaa -zloo dɔmagbɔ lɛnɔ, we 'dɛɛ 'gbɔ ɔ yia -Balabası 'yitide. Tɔɔn, ɔ nɛɛ 'sloja -yla: «A sɛli -Zezu.» 'In ɔ yia wa 'yoo 'nyɛ, wa 'ka -Zezu su -gbɔ lakɔlɔ.

'Slɔja nyania -Zezu
(Mt 27.27-31; Zn 19.2-3)

¹⁶ 'Slɔja kwaa -Zezu yoo -mɔ dɔdɔɔ 'wlulapɪlɪnyɔɔ gbɔwɔbhu -budunwɛɛ, 'in wa yia wa -lima weee la ¹⁷ wa 'ka ɔ nyani. Wa yia ɔ nyumaa 'wlulapɪlɪnyɔɔ -bana zalɔ 'wɔpla, 'in wa yia 'wia -kloo ma, 'in wa yia we ɔ 'wluo -pla, ¹⁸ 'in wa yia ɔ fɔsa ɔ glapalie nya: «Zuifɔɔ 'wlulapɪlɪnyɔɔ, -na fɔɔ.»

¹⁹ Wa bhitia ɔ 'wlu gblee nya, -zugba wa slua ɔ -dle -gv, 'in wa sibhlia 'kukolu ɔ 'yu, wa tia wa 'de 'wɔ 'kienyi. ²⁰ Da wa bhia ɔ nyanie, wa -saa ɔ -bana zalɔ 'wɔ, 'in wa yia ɔ 'dɛɛ -bana ɔ 'wɔpla. 'In wa -yɔ ɔ yia mni, wa 'ka ɔ su -gv lakɔlɔ.

-Zezu wa kɔlɔa su -gv la
(Mt 27.32-44; Lk 23.26-43; Zn 19.17-27)

²¹ Wa mia mɔida, 'in wa -yɔ Silɛɪyɪ 'Simɔɔ yia gbeli, -zugba ɔ bhu kpaa. Nu, Alɛzandɪ -yɔ Wlufusu dide -wa. -Bha 'slɔja gbaa ɔ -yla -gla nya nu, ɔ 'bhu -Zezuu su 'wɔ. ²² Wa yia -Zezu da wa laa Gɔlɔgota kwa. (-Mɔɔ ji -wa 'wluu kɔaa da.) ²³ Wa 'nyɛa ɔ nu -we lɔ wa slua *mɪlɪ, ɔ 'nɪ we 'ma. ²⁴ Tɔɔn, wa yia ɔ su -gv lakɔlɔ, 'in wa yia -nɪgbɪ 'pa, -we wa 'kaa 'yɪ -bhlo -bhlo ɔ -bananya glaaa 'gbɔ.

²⁵ Zɔkpa yɪɔ nya wa kɔlɔa ɔ su -gv la. ²⁶ -We ka 'gbɔ wa yia ɔ 'bha, wa cɛlia we, 'in wa yia we ɔ 'wlu -bita lakɔlɔ. 'Mɔ wa cɛlia:

-ɔ MIA DA

ZUIFUU 'WLULAPILINYO -WA

²⁷ Wa ka 'ya 'wienya 'sɔ su -gv lakɔlɔ. 'Yabhlo mɪ ɔ lilisɔlɔ, 'in -gvɔɔ mia ɔ kɔpɛsɔlɔ. [²⁸ Nu, sanɛɛ 'sa -Lagɔsɛbhɛɛ beta yabhlo gbaa, beta -we gbaaɛ: «Wa ka ɔ gbɔnyuuu kwɛ -cian glaa zɛlɪ».]

²⁹ Nyuma mia 'plida, -zugba wa bite 'wlu, wa vela
o, wa nee: «Aya, -m gbaa -in 'ka -Lagobudu 'kadu -
wlo, 'in -in 'ka we 'subha 'yil ta zo ni, ³⁰ -sa -na 'de
gbu 'wu, 'bhu su -gu -in 'sibhli la.»

³¹ -Lagobubonyaa -cian klaa, -Lagoo titee gwe-
sanya klaa, ma gbugbalu 'yaa -yla o nyanie nya, -
maa nee: «Nu, o ka nyuma tolba pue, o 'ni -sleen
nneni o 'ka o 'de pue! ³² Omo, -Lagoo -Bhasanyo,
*Izlaelu 'Wlulapilinyo, o -ka su -gu 'bhu o -ka lasibhli
ni, -a -ka o -yoyi, 'in -a zva o dli -gu.»

-Wa mia su -gu o kwesi, -maa ka 'ya o veli.

-Zezuu tlida

(Mt 27.45-56; Lk 23.44-49; Zn 19.28-30)

³³ 'Ylu 'ka -glonyidi nynia yi, nikpise yia kpa dudu
weee -gu, we li 'eli ta. ³⁴ We bhla -bhlokpade, -Zezu
'kpa 'wu 'titee, o nee: «Eloi, Eloi, lama sabakatani?»
-Muu ji -wa: «Na -Lago, na -Lago, lee -lu ka 'gbu -in yi
'mi 'bi 'bhva?»

³⁵ Nyuma tolba -wa mia -bha, -wa 'nua we, wa nee:
«Aya, o mi Elii lada!»

³⁶ Wa lu nyime yabhlo -yo -gwagwie mnia, o 'bhua
-fuu 'wu, o yia we kalu nu lu fa. O zva we gbleee
'yliya 'wu, 'in o yia we o nwe -yodi, -de -moo yi we
nwonwonuu, 'in o nee: «A wu -slo. -De Elii yi yi, -moo
'ka o lasibhlii, -a 'ka -bha 'yi.»

³⁷ -Zezu 'kpa 'wu 'titee, 'in o yia ti.

³⁸ 'Naa bizia -Lagobudu 'kadu zo, mu bhlia
'woylayhe we nyidi -mo yali tikli, 'in we yia zo nyini.

³⁹ Wlomu -sloja glu gbuu 'yugalinyo o 'yiligbea -
Zezu 'yu, 'in o yia o 'wokpaweli 'nu, 'in sa o titia 'wola,
'in o yia -bha 'yi, o nee: «Oo nyime mia da ni, -Lagoo
Yu -wa 'pien.»

40-41 Magidala -ηwno Malii klaa, 'Zake -yule -yo Zozee 'nyaa Malii klaa, we -yo Salomee, ma mia o 'bi. Nu, ma pia -benyi o -yla da wa mia Galilee. Wa -yo 'ηwni duun tɔva -yo -Zezu ka bha -Zeluzalemni. Wa 'yligbe -mo 'pɔpi, -zugba wa yla o.

**-Zezefo zva -Zezuu 'kwie gbawla nukple
(Mt 27.57-61; Lk 23.50-56; Zn 19.38-42)*

42-43 Jibheza ylv nya, Alimateyu *-Zezefo yia yi. O mi *Zuifov gbowlwɔɔnyaa glaa -nyume yabhlo, - o wa zva -bha nya. Bhla -we nya -Lago 'kaa dɔɔv 'wlulapili, o mi we wɔda.

We zli mia, Zuifov mi wa -lu lamnazida, 'in zli -ka zli, mo -wa wa *Nyapeyli. We 'dɛɛ 'gbv -Zezefo yia dli 'temani, o yia Pilatu -gbɛ mni o 'ka -Zezuu 'kwie -moɔ -zlali. ⁴⁴ Pilatu nɛɛ o dli zo: «Aya! O ka tli -papa -bhlo.»

'In o yia Wɔmo -sɔja glv gbuu 'yugalinyo la, 'in o yia o layibha: «'Lee, o tɔtli bi ka 'wɔgwɛɛ?»

⁴⁵ -Moɔ ηwnua we -yo, 'in o yia -Zezefo o 'kwie yoo 'nyɛ. ⁴⁶ -Zezefo zɔa 'naa -zɔno, o -saa -Zezuu 'kwie su -gv, o zva we 'naa -yo, 'in o yia we 'bhoka 'wɔ fa. Wee 'bhoka mia, wa ka bha we 'bhlu tokpa 'wɔ. Tɔon, o glipea tokpa -boklo, 'in o yia wee gbawla ηwekla.

⁴⁷ Da wa zva -Zezuu 'kwie gbawla nukple, Magidala -ηwno Malii -yo Zozee 'nyaa Malii ka -bha 'yi.

16

*-Zezu -sɔa 'wɔ tɔtɔnya glaa
(Mt 28.1-8; Lk 24.1-12; Zn 20.1-10)*

¹ Nyapeyli 'plia, Magidala -ηwno Malii klāa, *'Za-kee 'nyaa Malii we -yɔ Salomee, ma zɔa -lasiklɔ, -we ka ηne menia, wa 'ka we -Zezuu 'kwie -yɔtli.

² Dimasu zlvkpɛ -papa, da 'ylɔ -sɔa 'wɔ, 'in wa yia gbawla -gɔ mni, ³ -zugba wa 'yibhalia yibhalia laɛ: «'Lee, tukpa 'kadɔ mia da gbawla ηweɛ, nyɔɔ 'ka we glipe -ain -yla?»

⁴ Wa -talia -mɔ, 'in wa yia wee tukpa -boklo 'kadɔ -yɔyi. Nu, wa ka 'cin we glipe. ⁵ Wa plaa gbawla nukplɛ, in wa yia -mɔ nyimesloyu yabhlo 'yi. ɔ nyimesloyu -dili lilisɔlɔ la. ɔ -bana pɔlɔ. Nyanɔ yia wa dli 'wɔslo.

⁶ ɔ neɛ wa -yla: «A 'na nuɔɔ nyanɔ -ni. Nazaletiyu -Zezu, ɔ wa kulɔa *su -gɔ la, ɔ da a talia yi? Nu, ɔ ka 'wɔsɔ tɪtlɪnya glaa. ɔ 'ni -seli -mi. A -talɪ, da wa palia ɔ la, -bha ni da. ⁷ Nu, ɔ ka ain 'yugalɪ Galilee. -Mɔ a yia ɔ 'yia, saa 'dɛ ɔ gbāa zlime ain -yla, 'sa. Nu, a mni, a 'tulɔ ɔ 'binɔnya -yɔ Pielɪ.»

⁸ -Bha wa 'tlaa gbawla nukplɛ -gwagwie nya, -zugba wa telia nyanɔ nya. Wa mi nyanɔ nudaa 'gbɔ, wa 'ni nyime yabhlogbɔɔ -yla gbɔ gba.

Magidala -ηwno Malii 'yia -Zezu

(Mt 28.9-10; Zn 20.11-18)

[⁹ -Zezu -sɔa tɪtlɪnya glaa 'wɔ dimasu zlvkpɛ. Magidala -ηwno Malii, ɔ 'wɔ ɔ vua zuzu 'nyii gbesɔ, ɔ yia ɔ 'dɛ -mɔɔ 'klɔslolu tia.

¹⁰⁻¹¹ -Wa -yɔ -Zezu 'sɔ mia 'cin, -bha Malii mnia wa -gbɛ. Wa mi wida. ɔ 'tulɔa wa nu, ɔ ka -Zezu 'yi, ɔ -ga 'yliyɔ. Wa 'ni we la gbuzɔnɔ.

-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'binɔnya 'sɔ 'klɔ

(Lk 24.13-35)

¹² -Muu 'bigu, -Zezuu 'binɔnyaa glaa -nyuma 'sɔ mia kpaa -yloogbu nɔda, 'in ɔ yia ɔ 'dɛ -maa 'kluslolu sa -putu sa. ¹³ Wa 'bhitia lu, 'in wa yia wa -lima 'tulu, -maa 'ni 'ya we la gbuzɔnu.

*-Zezu -slolua ɔ 'dɛ ɔ 'binɔnya kugbua lɛ -bhlo 'klv
(Mt 28.16-20; Lk 24.36-49; Zn 20.19-23; Lngb 1.1-*

8)

¹⁴ -Slɛɛn, ɔ 'binɔnya kugbua lɛ -bhlo mi lida, 'in -Zezu yia ɔ 'dɛ wa 'kluslolu. ɔ nɛɛ wa -ylaɛ: «Nyuma nɛɛ aɪn -yla nu, in ka 'wɔsɔ tɪtɪnya glaa, 'in wa yia 'mi 'yi. A 'ni we la gbuzɔnu. Lɛɛ ka 'gbu a 'ni 'mi dli -gu zua? Lɛɛ ka 'gbu a su sa yukwli -yɔa?»

¹⁵ Tɔɔn, 'in ɔ nɛɛ wa -yla: «A 'plili dudu weee -gu, a 'ka -mɔ -Lagɔgbu gba nyuma weee -yla. ¹⁶ Nyime, -ɔ -ka 'mi dli -gu zu, 'in wa -ka ɔ batizee, -Lagɔ yia ɔ gbu 'wɔsaa. Nu nyime, -ɔ 'ni 'mi dli -gu zu, -Lagɔ yia ɔ gbu dila. ¹⁷ -Wa zua 'mi dli -gu, gwɛdigbu wa yia lɛnɔa, mɔ nu: na 'ɛni nya wa yia zuzu 'nyuu vua. Wɛli -we wa 'ni -yi, 'mɔ wa yia gbaa. ¹⁸ Wa yi tɪbhɛ 'wɔbhuoo, wa yi gu 'maoo, gbu yabhlogbɔɔ 'na 'ka wa yi. Wa yi nyuma sɔ -gulapaloo, 'in -maa pua.»

¹⁹ Nyimaa -Kanyɔ -Zezu bhia gbu gbagbie, -Lagɔ 'bhua ɔ 'wɔ, ɔ mɪa yali, 'in ɔ yia -Lagɔ lilisɔlu ladi.

²⁰ 'In ɔ 'binɔnya yia -Lagɔgbu gbaa mɪ, da weee. 'In Nyimaa -Kanyɔ saa wa 'wɔ wa lubho 'wɔ. ɔ yia wa 'tɪtɛ 'nye wa 'ka gwɛdigbu lɛnɔ. Mu yia we -slolua, 'in nyuma weee 'ka we 'jiyibheli nu, wa wɛli mi gbuzɔnu nya.]

ʼWʉsuslolue loluu ʼsɛbhɛ
New Testament in Kouya

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kouya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Information sur le droit d'auteur

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. tous droits réservés.

Ce texte de traduction vous est rendu disponible sous termes du Creative Commons License: Attribution-Noncommercial- Pas de travaux dérivés. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) En outre, vous avez l'autorisation de mettre le texte sous différents formats de fichier, tant que vous ne changez pas le texte ou la ponctuation de la Bible.

Vous pouvez partager, copier, distribuer, transmettre et extraire des parties ou des citations de ce travail à condition que vous incluiez l'information sur le droit d'auteur ci-dessus:

- Vous devez donner Attribution au travail.
- Vous ne devez pas vendre ce travail pour en tirer profit.
- Vous ne devez effectuer aucun travail dérivé qui puisse changer les mots ou la ponctuation en l'état des Saintes Ecritures.

Les autorisations au-delà du canevas de cette licence peuvent être disponibles si vous nous contactez au travers de votre demande.

Le Nouveau Testament

en Kouya

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kouya

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6b111f8e-be6f-55f2-a7a8-c43583754a65